

RASPUTIN — AVENTURIERUL ÎN SUTANĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

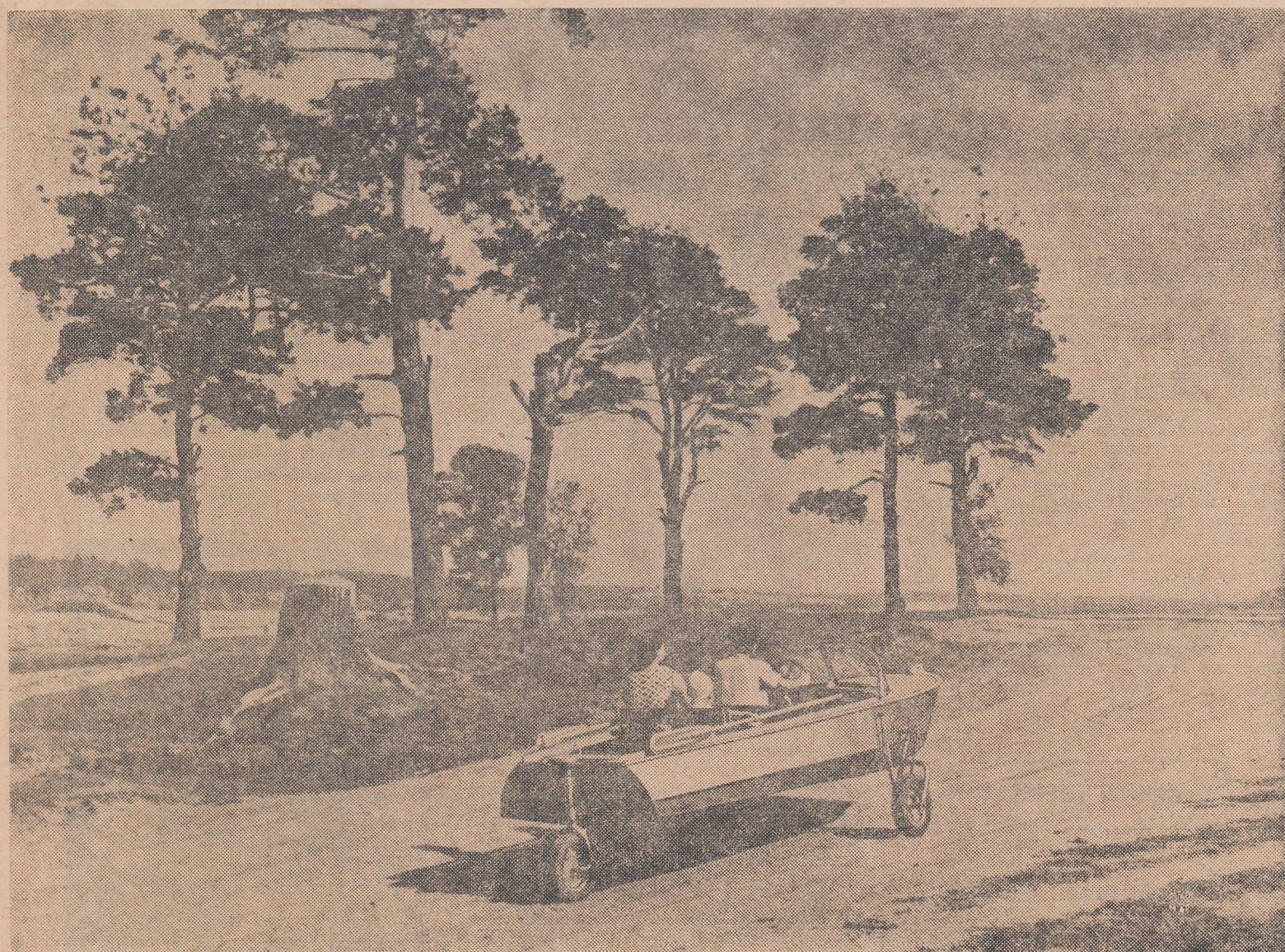
Șolohov — Premiul Nobel

de AUREL MIHALE

Un leac împotriva bătrîneții

Soare de toamnă

Cu barca pe șosea
(Citiți în pag. 10-a „La plimbare cu automotobarca”)

**Omuleții
de fier**

MODĂ:

**Ce trebuie
să știm
pentru 1966**

ANUL XXI

43

(1075)

22 octombrie 1965

12 pagini, 1 leu

OMAGIU

Șolohov -

Premiul Nobel

Decernarea premiului Nobel pentru literatură pe anul 1965 marelui scriitor sovietic Mihail Șolohov nu face decât să confirme o dată mai mult valoarea excepțională a talentului său, să consemneze aprecierea entuziastă a opiniei publice mondiale asupra operei sale nemuritoare.

În timpul celor peste patruzeci de ani de activitate literară, Mihail Șolohov a devenit unul din reprezentanții cei mai de seamă ai literaturii sovietice, un prozator de frunte al contemporaneității. Opera sa, realizată în vaste tablouri epice, pe linia unor grandioase și zguduitoare desfășurări istorice, rar întâlnite, tipărită în sute de ediții mereu repetate, în milioane și milioane de exemplare și în zeci de limbi a cunoscut, poate, cea mai largă accesibilitate și răspundere și cea mai unanimă recunoaștere, după opera înaintașului său Maxim Gorki. Capodoperele sale „Pe Donul liniștit” și „Pământ desțelenit” ocupă pe drept cuvânt un loc de frunte în literatura universală a secolului XX, aducând în marile vălmășag al acesteia vântul revoluției socialiste, strălucirea idealului comunist, poezia caldă a umanismului socialist, înfățișarea nouă — de astăzi — a specificului și tradiției atât de bogate și de valoroase ale literaturii ruse.

„Pe Donul liniștit”, prima marcă epocă șolohoviană, închinată vieții căzăcimii de pe Don în preajma și după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, în anii furtunoși ai războiului civil este — mai mult decât istoria artistică a marilor mișcări sociale ale timpului — epopeea unui destin tragic, istoria cutremurătoare a vieții unui om care s-a rupt singur de popor, de cauza revoluției, tocmai în momentul când personalitatea sa, destinul său individual, ar fi ajuns la o împlinire maximă, liberă și fericită. Chipul (și destinul) lui Grigori Melehov capătă astfel — atât prin semnificația lui deosebită, cât și prin strălucita lui realizare artistică — o valoare literară unică, specifică în ansamblul atât de bogat și de divers al literaturii universale contemporane.

„Pământ desțelenit”, cealaltă epocă a marelui scriitor, închinată construcției socialiste la sate în anii colectivizării este expresia luptei înconunate de succes a omului din popor pentru realizarea, — pe alt plan — a destinului, a personalității sale. Un sir întreg de chipuri, în frunte cu Kondrat Maidanikov, vine să demonstreze aceasta, precum alte chipuri de comuniști, în frunte cu Davidov, vin să înfățișeze semnificația adâncă a unor destine noi, strâns legate de soarta și victoria cauzei socialismului, căreia se dăruiesc în totalitatea lor.

Ceea ce, însă, caracterizează în cel mai înalt grad literatura șolohoviană este poate arta prozatorului, înalta măiestrie literară, perfecțiunea artistică la care a ajuns în timpul realizării treptate a operei sale monumentale. Tocmai această înaltă artă a dat conținutului ideologic și profund uman al operelor sale o semnificație și o valoare deosebită, pe linia unei poezii autentice, inegalabile, a luptei omului pentru împlinirea sa, pentru mai bine.

Iubitorii operei șolohoviene din țara noastră folosesc și acest fericit prilej — al

decernării premiului Nobel — pentru a-și exprima prețuirea și omagiul față de marile scriitori.

Aurel Mihale

MEMORIALISTICĂ

Konstantin Paustovski:

Vagabondaj

...De la Guriev m-am întors la Astrahan și de aici, pe un vas la fel de vechi ca „Heliotropul”, am plecat spre Manghișlak și Krasnovodsk. Vaporul avea catargele fixate cu frînghii, ca în vremurile de odinioară. Era un vas mic și căldura din sala mașinilor sau mirosul de șalik din bucătărie se răspîndeau peste tot.

Marea era calmă și luminoasă.

Pe punte nu se zăreau țărani, ci numai niște personaje corpolente și zgomotoase care se întretineau toată ziua cu vin de Kahetia. Duceau la Krasnovodsk o sută de saci cu cartofi, din care refuzau să vîndă fie și un kilogram celorlalți pasageri sau echipajului. Pînă la sfîrșit, înainte de a ajunge la Manghișlak cineva despica, într-o noapte, cîteva saci și cartofii se rostogoliră în mare cu un gîlgiit precipitat, însoțit de strigătele furioase ale proprietarilor, ce se deșteptaseră din somn. Mă așteptam la o vărsare de sînge, dar pe neașteptate proprietarii se polohiră și, frendonind nu știu ce, începură să coase sacii rupți cu niște sfori groase.

La prima vedere, Manghișlakul avea tot ce trebuia unui cuptor clasic. Singurul lucru care mă împăcă cu acest loc dezolant, arzător, era amintirea lui Taras Șevcenko. Într-adevăr, aici a lincezit marele poet, într-un batalion disciplinar, fără să piardă totuși nimic din talentul lui, din sufletul lui generos și din dragostea lui pentru Ucraina. Pare un miracol, dar acesta este adevărul.

Coborînd spre sud, am plutit de-a lungul unor maluri atît de golașe și de monotone încît întorceam fără voie capul.

După Kara-Bugaz, în spatele creștelor negre ale munților Ufra am descoperit Krasnovodskul, ca un bot de dragon în flăcări, craterul unei Asii calcinate, cu pămîntul de ipsos, cu atmosfera greoaie și viscoasă, de glicerină.

Tot ce a urmat am povestit în Kara-Bugaz, pe un ton citeodată forțat, dar numai citeodată, iar aiteori am descris locurile în culori mai șterse decît erau în realitate. Oamenii și evenimentele, însă, n-am îndrăznit a denatura, pentru a-mi colora și însufleși proza. Ci am descris oamenii și evenimentele cu cea mai mare exactitate de care eram în stare. Cum am mai spus, „m-am despăgubit”, însă, pe socoteala peisajului. Și așa cum nu pot fi blestemat, nu pot fi nici laudat că l-am văzut pînă în cele mai mici detalii, așa cum l-am descris...

Soarele îmi ardea plămîni, mi se urca la cap, iar apa, totdeauna puțin murdară, mi se opra în gît. Minunata prospețime, ca aerul după ploaie, care mă ajută în nord să gîndesc, era înlocuită aici de o durere crudă și usturătoare. Mi se părea că sîngele își croiește greu drum prin venele congestionate ale creierului și că circulația e gata să înceteze.

Dimineața, la Krasnovodsk, cît timp mă mai puteam încă plimba, mă duceam la gară să contempți vagoanele de marfă arse de soare. Mi se părea că sînt singurele legături reale pe care le mai aveam cu Rusia. Mă așezam la umbră și mă uitam ca un maniac, la vagoane, ascultînd, în același timp, trosniturile seci ale împușcăturilor. Trosniturile veneau dinspre trecătoarea Gips, de care se apropiasera prea mult trupele de basmaci, comandate de Dju-naid-han. Unitățile noastre intrară în luptă. Lupta fu scurtă. Basmacii se retraseră imediat în Persia și liniștea se instală din nou pe țărîmul nostru. Imprejurimile erau atît de buimăcite de căldură, încît pînă și zgomotul pe care îl făceau valurile mării mi se părea de mirare și mă întrebam unde găsesc aceste ape leneșe puterea de a se ridica, mugind, pe malul încins de soare și de a se retrage apoi, spîrgîndu-se cu zgomot.

VIAȚA IDEILOR

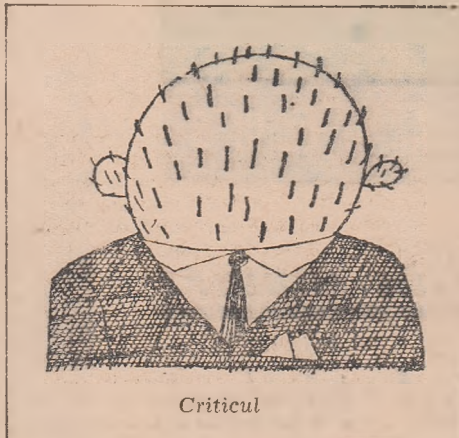
Dialog scriitoricesc

Revista „Voprosi literaturi” (nr. 9/1965) relatează, într-o notă amplă, despre înfîlțirea care a avut loc la Moscova între o delegație de scriitori români și sovietici. Dialogul angajat cu acest prilej a avut ca temă „Chipul contemporanului în operele scriitorilor sovietici și români” și a fost

susținut, din partea scriitorilor români, de T. Utan, P. Everac, D. R. Popescu, N. Țic, și D. Micu, iar din partea scriitorilor sovietici de A. Stein, A. Salinski, G. Baklanov, I. Trifonov, V. Ozerov, A. Bociarov, I. Druță, E. Radzinski, I. Edlis și alții.

Referatul lui Dumitru Micu, „Concepția despre lume a omului contemporan în literatura română”, a prezentat cîteva dintre tendințele caracteristice ale literaturii noastre actuale. Criticul a subliniat tendințele, vădite în operele multor scriitori români, de a dezvalui dinamica transformărilor psihice ale oamenilor ce construiesc o nouă orînduire, socialistă în condițiile specifice țării noastre. El a citat, în acest sens, cîteva romane de succes, considerînd că rezultatele și mai evidente au fost obținute în domeniul povestirii, cu lucrările unor scriitori binecunoscuți.

D. Micu a înfățișat apoi colegilor săi sovietici datele discuției în jurul realismului care se desfășoară de multă vreme în paginile presei noastre literare. „În cadrul discuției, a spus criticul, au fost atinse multe probleme actuale ale vieții literare, ca: rolul și obligațiile scriitorului în societate, actualitatea artei, umanismul epocii, intelectualitatea eroului, diferitele metode de creație și căutarea unor noi modalități de expresie”. Discuțiile au fost deschise de V. Ozerov, iar A. Bociarov a prezentat referatul scriitorilor sovietici. Dialogul a fost susținut, în continuare, de A. Salinski, D. R. Popescu, T. Utan, G. Baklanov și alții.

Criticul

EDITORIALE

Dostoevski și contemporanii săi

La Moscova a apărut o culegere în două volume intitulată „Fiodor Dostoevski văzut de contemporanii săi”. Culegerea cuprinde articole, memorii, note, reproduse în întregime ori fragmentar, scrise de prietenii și părinții lui Dostoevski sau de scriitori, artiști, oameni de știință care l-au cunoscut pe autorul romanului „Crimă și pedeapsă”.

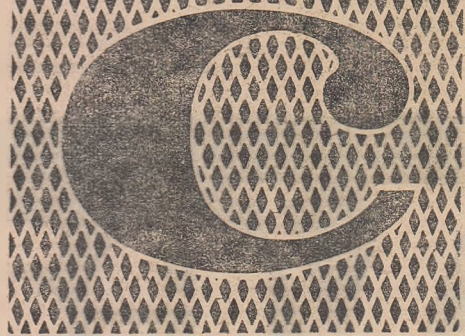
Scriitorul Rizenkov, de pildă, nu putea înțelege deloc gestul lui Dostoevski care demisionase din slujba pe care o avea, rămînd fără nici un fel de mijloace de existență. Dar gestul îl definește bine pe scriitor, care a plutit totdeauna deasupra aspectelor practice ale vieții și mai ales cînd era vorba de propria-i viață (din care cauză se și afla mereu în situații materiale mai mult decît precare, pe care nu știa să le rezolve decît într-un singur fel și neîndeminat: strigînd după bani, în toate cele patru vînturi).

Amintirile contemporanilor ne aduc, însă, bineînțeles, mărturie prețioasă și despre alte laturi ale personalității lui Dostoevski. Ele ne indică, astfel, cîteva dintre preferințele literare ale scriitorului. Memoriile lui Nikolai Strahov ni-l arată pe Dostoevski aplecîndu-se mereu, în cursul întregii lui vieți, peste paginile lui Pușkin sau Gogol. După cum, cu aceeași pasiune, el citea și recitea pe Shakespeare, Cervantes, Hoffman și Dickens, iar dintre scriitorii francezi pe Balzac, George Sand și Victor Hugo.

Părerile contemporanilor despre atitudinea lui Dostoevski față de revoluție sînt foarte împărțite, dar cel puțin în prima parte a vieții sale, adică pînă la condamnarea pentru activitatea ilegală din cercul Petrașevski, se pare că Dostoevski a fost partizanul unor schimbări revoluționare. Alexandr Miliukov relatează, de pildă, că Dostoevski își exprima opiniile față de cenzură și abuzurile oficiale cu nu mai puțină violență decît ceilalți membri ai grupului. El a citit, la o ședință a grupului, celebra scrisoare adresată de Bielinski lui Gogol și era gata să participe la publicarea unor manifeste cu caracter protestatar.

Amintirile contemporanilor ni-l prezintă pe Dostoevski cu un caracter extrem de

cartea

contradictoriu iar B. Riurikov, care semnează prefața culegerii, ne atrage atenția asupra acestui fapt: „Îl vedem pe scriitor susceptibil, bînuitor, incapabil adesea de a se stăpîni, de a-și domina sentimentele. Uneori, el face impresia unui om prea puțin binevoitor față de semenii săi. Dar tot memorialistii ne înfățișează și un alt Dostoevski. Mama lui, Maria Ivanovna, povestește, de pildă, că Dostoevski se simțea bine printre tineri, dădea tonul discuțiilor, lua parte la micile lor agape și compunea versuri pentru ei”.

ISTORIE LITERARĂ

O trilogie despre Shakespeare

Alexandr Anikst este un cunoscut cercetător sovietic al operei lui Shakespeare și, în ultimii ani, vitrinele librăriilor sovietice au adăpostit, rînd pe rînd, volumele trilogiei sale despre marile Will — omul, poetul și dramaturgul. Profunda cunoaștere a operei și biografiei lui Shakespeare i-a permis lui Anikst să-și adapteze lucrarea la cerințele unei mase largi de cititori, dincolo de cercul specialiștilor, fără să dăuneze caracterului ei de cercetare științifică riguroasă. Așa se face că viața lui Shakespeare este creionată în trăsături vii, devenind o lectură cuceritoare, deși descripția este făcută în mod exclusiv pe baza unor documente de arhivă: acte de stare civilă, documente cu caracter juridic sau de însemnătate culturală și istorică. Reliefind personalitatea lui Shakespeare, autorul n-a uitat să vorbească nici despre laturile prozaice ale existenței acestuia: grijile pentru întreținerea familiei sau cele provocate de trupe de teatru, al cărei destin se împletea foarte strîns cu propriul lui destin.

Anikst pune întreaga creație a lui Shakespeare sub semnul Renașterii, dar el nu uită nici o clipă că opera lui Shakespeare este, în primul rînd, rodul unei personalități artistice cu o mare putere creatoare și de o desăvîrșită originalitate.

Trilogia lui Anikst este cu atît mai importantă pentru viața culturală a U.R.S.S. cu cît este prima încercare sovietică de cuprindere monografică a vieții și operei lui Shakespeare.

Ex libris

Xilogravură de E. Goliahovski

CĂLĂTORIND PRIN U.R.S.S.

La 4271 metri
altitudine

Calătorim spre Horog, capitala de mare altitudine a Pamirului.

De-a lungul drumului cresc plopi subțirații și desirați, pe pietrele dure se antrenează lezi plâpâzi, pregătindu-se pentru viața montană. La ieșirea din localitatea Potșnev ne petrece o tăbliță cu urarea „Drum bun”. După cîteva kilometri, la intrarea în Horog ne întâmpină alta: „Bine ați venit!”.

Aceste tăblițe sînt un accesoriu obligatoriu al drumurilor pamiriene. Dacă pe șoselele asfaltate asemenea inscripții se explică prin obișnuitele legi de politețe ale drumetiei, aici ele sînt dictate de necesități practice: trebuie să ai o inimă de piatră ca să nu urezi noroc celui ce pornește într-o astfel de expediție.

În sfîrșit, plopii Horogului se pierd într-o alee asfaltată, prevăzută cu tot felul de semne, ca în capitală, care interzic claxonatul, depășirea, mărirea vitezei, staționarea și tot ceea ce îngreșește dragostea de libertate a șoferilor.

Horogul se debarasează de elementele patriarhale. Mulțimea lui pestriță are o înfățișare foarte europeană. Salvarii și vâlurile au făcut loc îmbrăcămintii cusute după ultimul jurnal de modă.

La Horog aflăm un lucru senzațional: cine n-a văzut Murgabul, n-a văzut Pamirul!

N-avem încotro, pornim la drum spre Murgab.

Urcăm într-una, mereu mai sus, ocolind surpări și avalanșe, traversînd riuri care curg cu o înclinare vizibilă și își amestecă pe alocuri apele cu cascade furtunoase. Podișul Pamirului își păzește cu strășnicie mîndra solitudine, îngreunînd drumul, încercîndu-l, barîndu-l cu munți din ce în ce mai înalți. Dar toate au un sfîrșit! Munții încep să se lumineze, să se decoloreze, vegetația lor parcă s-ar topi și în cele din urmă dispăre, cedînd locul unor soi de arici vegetali, cu fantastic de mulți țepi, incremențiți la o distanță mare unul de altul. Încep zăpezile, prinse zdravăn de pietre, deși soarele le atacă cu săgeți fierbinți.

Se apropie Koitezek — 4271 de metri deasupra nivelului mării! Defileul Koitezek seamănă cu o etajeră de piatră pe care se cațără, mici ca niște bibclouri, mașinuțe minuscule, încărcate cu fel de fel de fleacuri. De fapt mașinuțele sînt camioane uriașe, care transportă marfă importantă.

Șoferul nostru, bravul Kadam Hașnavov, cu fața cărămizie de soare, vînt și praful drumului, mormăie un cîntecel pe tema „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sînt deșertăciuni, și trebuie să mergem mai departe”. Dar la intrarea în defileu tace, oprește mașina și iese să-și mai dezmorească oasele.

E frig ca iarna. Cerul, parcă polar, este indiferent de parcă ar fi de pe altă planetă.

— Poți respira? mă întrebă șoferul.

— Pot.

— Bravo, fi dăm drumul.

Ne cățărăm pe etajera de piatră. De-a lungul ei sînt presărate indicative „Drum periculos” — un triunghi cu un semn de exclamație la mijloc. După părerea mea, ar trebui să se deseneze un semn de întrebare sau puncte de suspensie. Ar fi mai în spiritul drumului.

Chiar în margine, șoseaua îngustă, care șerpuieste în niște curbe indescrribibile deasupra prăpastiei, a fost îngrădită cu mici stîlpi de beton. Acum n-a mai rămas din ei decît armătura de oțel, lipită de pămînt ca iarba. Armătura atîrnă în gol, de parcă ar fi fost încovoiată cu un ciocan greu. Iarna prăpastia e plină de zăpadă — și ea salvează mașinile care au derapat. Dar semnele iernii sînt deosebit de vizibile acum, cînd nu sînt nici stîlpii, nici zăpada. Kadam seamănă cu un chirurg în timpul operației. Știe precis ce trebuie să facă și

totuși înțelege că are de-a face cu o natură capricioasă, de care nu poți să nu ții seama.

Platoul Pamirului începe brusc. Dacă n-ar fi înălțimea-i neobișnuită, dacă n-ar fi lipsa totală a vegetației, ar putea fi comparat cu platoul Rusiei centrale, pe care sînt plăcut distribuite culmi catifelte. Dar aici culmile sînt goale, ceea ce schimbă peisajul.

La Murgab ajungem noaptea, cînd necunoscutul pare și mai misterios. Tot ce ni s-a povestit despre aceste locuri ne asaltează mașina, aerul rarefiat ne încetinește bătăile inimii, ne încordează auzul și simț o mistuitoare dorință să mă văd dimineața, fiindcă dimineața e un sfetnic mai bun decît noaptea.

Deasupra Pamirului, stelele atîrnă foarte jos. Pustiul de piatră e absolut mut, putem opri motorul ca să ne convingem de asta. Dar cînd motorul tace, prin liniștea vibrantă se aude un foșnet ușor și chiar țîrîritul infundat al greierilor. Cîtă vreme omul e viu, nu există locuri moarte...

Leonid Lihodeev

EXPOZIȚII

„Auto-exposition
Europe 1965”

Între 11 și 19 octombrie, în apropierea pavilionului de expoziții din Piața Științei a fost prezentată o expoziție mobilă de automobile sovietice, „Auto-exposition Europe 1965”, cuprinzînd 18 noi tipuri de mașini produse anul acesta de uzinele din Moscova, Minsk și Ulianovsk.

Caravana, organizată de întreprinderea sovietică de comerț exterior „Avtoexport”, a sosit în București după ce a făcut o serie de opriri la Varșovia, Berlin, Praga, Budapesta, Belgrad și Sofia și urmărește popularizarea în rîndurile specialiștilor și publicului amator a producției automobilistice

Autobasculanta ZIL-MMZ-555

sovietice. Printre mașinile prezentate s-au numărat trei modele de „Moskvici-408” cu cinci locuri, fiecare cu anumite caracteristici, două tipuri de limuzine Volga; M 21S, M 22G și o autosanitară, autoduba UAZ-451 și camioneta UAZ-451 D, camionul GAZ-53 A cu o capacitate de 6 tone încărcătură pe drum dificil și 5 tone pe drum bun și două tipuri de camioane: ZIL-130 și ZIL-MMZ 555 (Autobasculantă), cu o capacitate de 6 și respectiv 4^{1/2} tone. Alături de aceste mașini, oarecum obișnuite ca proporții dar cu linii svelte, moderne și cu caracteristici de utilizare mult îmbunătățite față de vechile tipuri, au putut fi admirați doi giganți ai șoselelor, camioanele MAZ-500 și MAZ-504, capabile să transporte, cu remorcă, 17 tone de încărcătură. Una din inovațiile introduse pe aceste camioane este cabina basculantă, care protejează perfect motorul situat dedesubt și permite cu ușurință accesul la el în caz de intervenție.

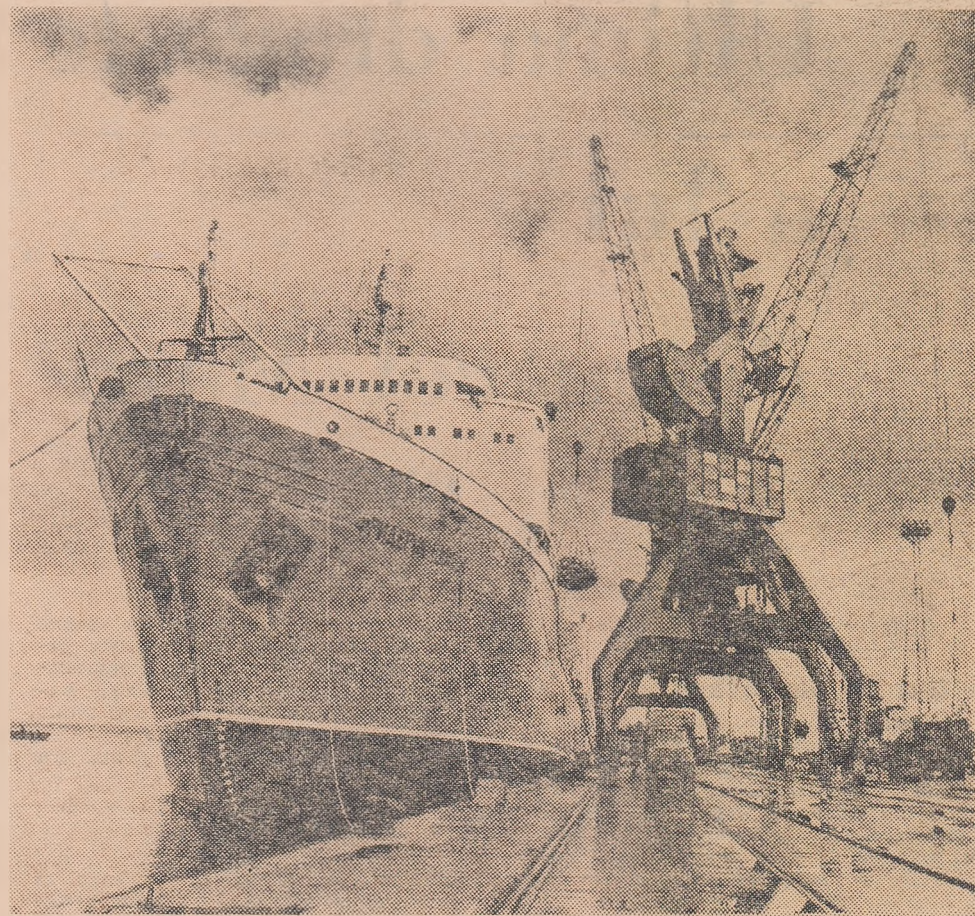
În cursul periplului său — ne-a informat F. F. Iarofki, director la întreprinderea sovietică de comerț exterior „Avtoexport” — expoziția-caravană s-a bucurat de un larg interes, experții apreciînd calitatea turismelor, limuzinelor, autoutilitarelor și camioanelor fabricate de uzinele sovietice. După o vizită de două zile la Brașov, caravana a părăsit țara cu destinația Kiev, punctul terminus al circuitului.

Al. B

VITICULTURĂ

„Biblioteca” de băut
a specialiștilor

În stea din sudul Ucrainei, pe litoralul Crimei viticultura și vinificația sînt indeletniciri seculare. Maxim Gorki scria despre viticultorii de aici: „Fac un vin cu mult soare. Trăiască dar cei care știu să

Flota de pescuit a R.S.S. Estone s-a îmbogățit cu o nouă navă modernă, adevărată uzină. În fotografie: Nava „Frederic Chopin” în portul Tallin.

facă vin și, prin el, să toarne energie solară în sufletele oamenilor!” Viticultorii din R.S.S. Ucraineană culeg anual circa un milion de tone de ciorchini, adică aproape o treime din întreaga producție de struguri a U.R.S.S.

Vinurile ucrainene au renume, de altfel, succese și la diverse expoziții internaționale. Numai în ultimii cîteva ani ele au cucerit 58 de medalii de aur și argint. Aceste succese se datoresc în bună măsură colectivelor de cercetători de la Institutul de viticultură și vinificație „Magaraci” din Crimeea și de la Institutul „V. E. Tairov” de lângă Odesa. Cele două centre științifice desfășoară o vastă activitate de perfecționare a agrotehnicii viței de vie și de preparare a vinurilor de masă seci și de desert, a șampaniei și coniacurilor.

Institutul „Tairov” are un teren experimental de 1 000 de hectare. Din recolta de pe această suprafață se obțin anual pînă la un milion de litri de vin și must. În subsolul clădirii institutului se află o originală „bibliotecă”, alcătuită din vinurile cele mai prețioase. Iar colecția de struguri a institutului numără 1 600 de denumiri. Colaboratorii săi selecționează cele mai potrivite soiuri pentru pămînturile Ucrainei. Așa se face că numai în anii postbelici Institutul a recomandat colhozurilor și sovhozurilor 50 de soiuri prețioase, cum sînt: „Frumoasa Ucrainei”, „Roz de Odesa”, „Răsăritul”, „Surpriză” etc. Cele mai bune vinuri roșii de masă și desert se obțin din soiurile „Tairovski”, „Rubinul Ucrainei” etc.

Pe cursul inferior al Niprului există o porțiune de teren nisipos de peste 200 000 de hectare, pînă nu de mult neutilizată. Cu ajutorul Institutului au fost înființate aici mai multe sovhozuri și, fără investiții prea mari, vor fi recuperate circa 40 000 de hectare.

TEHNICA MODERNĂ

Forajul
și problemele lui

Metodele de foraj au atins un înalt grad de perfecțiune, dar specialiștii nu se declară, totuși, satisfăcuți. Ei se străduiesc să elaboreze metode mai perfecționate, care să ușureze munca și să sporască într-o mai mare măsură productivitatea ei.

Un grup de ingineri și constructori sovietici a realizat astfel o nouă instalație pentru forarea puțurilor petrolifere fără sapă. Supusă la probe, instalația și-a dovedit eficacitatea.

În ce constă noul principiu de forare? La intervale bine determinate, în puț sînt expediate niște ampule speciale cu încărcătură detonantă care, ieșind din instalația de foraj explodează și în felul acesta adîncesc puțul. Roca distrusă este evacuată la suprafață de un lichid de spălare comprimat de pompe. Originala metodă de foraj este foarte productivă mai ales în solurile cu roci dure și foarte dure. Experiențele făcute au arătat că forarea prin explozie a rocilor foarte dure la o adîncime de 2400-2500 metri este extrem

de economică, deoarece fiecare intervenție a noii instalații asigură un foraj de cel puțin 100 metri, în timp ce pentru a străbate aceeași distanță prin foraj mecanic, sapa trebuie retrasă de 25 de ori!

Dar iată și o altă metodă folosită de tehnica sovietică. Se știe că apa este un auxiliar de neînlocuit în operațiunile de forare a puțurilor. În condițiile înghețului veșnic, însă, ea refuză să mai dea scultură omului. Așa încît, cu nescăta lui inventivitate, acesta a chemat în ajutorul aerului. Procedul, pe cit de original pe atît de simplu, a fost elaborat de specialiștii din Moscova. Trimițînd în puț un jet de aer comprimat, viteza de foraj crește de 1,5-2 ori. Puternicul curent de aer, generat de un compresor, ajută sapa de oțel să distrugă rocile dure, curăță țeava sondei de impurități și fragmente și împiedică supraîncălzirea uneiței.

Un număr de instalații experimentale de acest fel au trecut cu succes probele făcute în Extremul Nord. Dar noul sistem de forare își va găsi o largă aplicare și în regiunile deficitare în apă din Asia Centrală

ORAȘE NOI

Un frate mai mic
al Komsomolsk-ului

Komsomolsk pe Amur, legendarul oraș din Extremul Orient sovietic — unul din marile centre industriale și culturale din această regiune, construit în întregime de comsomoliști (care i-au pus prima piatră de temelie în 1932) — împlinise 26 de ani cînd, la cincizeci de kilometri în sus pe Amur, a început să se înalțe un frate al lui mai mic, Amursk-ul, primul vîlstar al industriei de hîrtie și celuloză din acest ținut.

Amursk-ul e locuit de reprezentanți a douăzeci de naționalități. Vîrsta medie a locuitorilor: 25 de ani. Printre ei sînt letoni, armeni, uzbeki, tătari care la început, e adevărat, s-au împăcat destul de greu cu clima neobișnuit de aspră din partea locului. Visceralele aproape zilnice, gerurile de — 40 de grade și vîntul turbat care bate pe Amur „le-au făcut mari greutăți”, dar cu timpul s-au obișnuit, devenind locuitori de „baștină” ai acestui ținut aspru dar frumos.

Cînd va fi complet gata, combinatul din Amursk va fi una din cele mai mari și mai moderne întreprinderi de acest fel din Uniunea Sovietică. El va da o producție de cîteva ori mai mare decît dă în momentul de față marele combinat de pe Kama. Toate operațiile de prelucrare a lemnului vor fi în întregime mecanizate; procesul de producție va fi dirijat de la un punct central de dispeceri. Deocamdată, lucrează prima tranșă a combinatului. Ea se întinde pe cîteva kilometri de-a lungul Amursk-ului.

O dată cu combinatul se dezvoltă și Amursk-ul, care a căpătat bulevarde și străzi largi și inverzite, case cochete, confortabile. Așezare omenească care nu știe ce-i praful, Amursk-ul înaintea curajos în taiga.

actualitatea

Ultima dragoste a lui Petru cel Mare

(II)

(Urmare din numărul trecut)

Un dar de împăcare

Dulci sînt întoarcerile, dulci sînt împăcările... În veacurile biblice, în cinstea fiului risipitor se tăia vițelul cel gras. În veacurile tuturor păcatelor, însă, fiul risipitor — sau soțul rătăcitor — jertfește el, la întoarcere, un vițel, mai mult sau mai puțin gras, după puterile ce le are. Împăratul Petru I avea puteri mari: el dă deci, în noiembrie 1723, un ucuz prin care rînduiește încoronarea solemnă a Ekaterinei. „Toată lumea știe — se spune în ucuz — că potențaii creștini au neclintită dătină să-și încoroneze soțiile, începînd de la marii împărați greci ortodocși, ca Vasile, Justinian și Heraclius“. Urmează o generoasă înșurire a meritelor Ekaterinei: „preascumpa noastră soție Ekaterina ne-a fost de un mare ajutor, însoțindu-ne pretutindeni, luînd parte la toate

ale cărui Memorii împrumutăm aceste amănunte, „anul acesta nu cunoaște petrecerile obișnuite în alți ani... Împăratului nu-i mai place societatea, citește numai și se frămîntă într-una. Un tainic necaz pare să-i chinuie inima...“

Era dorul de domnița Maria, și mai era încă ceva.

Cit e ceasul?

Ekaterina avea, ca și Maria, prieteni și voiatori de bine. Dar, ca la orice curte, avea, tot ca și cea de a doua, și neprieteni destui. Punîndu-se în fruntea facțiunii ce nu iubea pe împărăteasă, generalul Pavel Iagușin, șeful poliției secrete, strecurase, încă înainte de încoronare, la urechea împăratului niște fapte ce nu fac plăcere nici unui soț, și cu atît mai puțin unui împărat. Zicem, așadar, „cinstitul Iagușin“, că în vreme ce împăratul fusese plecat cu flota la Reval, Ekaterina cultivase unele relații mai puțin decît protocolare și mai mult decît prietenești cu unul din șambelani ei, domnul William de Mons.

Realitatea era că, în lipsa lui Petru, Ekaterina poruncise ca unul din cei doi șambelani care erau de serviciu pe lângă dînsa să doarmă noaptea în anticamera ei. Iar înainte de culcare făcuse îndelungi plimbări, prin parcul palatului, în tovărășia unor curteni, printre care se afla și frumosul domn de Mons.

Împăratul luă foc și era cît p-aci să contra-mandeză serbările de încoronare. Își luă seama, însă, fie pentru că invitațiile erau lansate și preparativele prea avansate, fie pentru că nu punea destul temei pe spusele lui Iagușin.

După încoronare, viermele indoielii începu totuși să-l roadă din nou. Și atunci, făcu ce au făcut și mulți alții: simulă o plecare la Dupka, una din moșiile lui, și se ascunde vreme de trei zile în Palatul de iarnă din Petersburg.

În acest răstimp, un paj venea zilnic la împărăteasă ca să ia vești despre sănătatea ei și, bineînțeles, ca să o spioneze. Într-o zi, pajul spuse împăratului că în ziua aceea domnul de Mons era de rînd să doarmă în anticamera împărătesei. Petru intră, la căderea nopții, pe neașteptate, în palatul împărătesei, și n-o găsi. Îi găsi, în schimb, în grădina pe Ekaterina și pe domnul de Mons, așezați într-un scrînciob, iar, ceva mai încolo, plimbîndu-se, pe o subretă a împărătesei și pe soția generalului Balk, sora domnului de Mons. Petru își ieși din fire, o lovi pe Ekaterina și pe subretă, dar ceilalți se aleaseră doar cu spaima.

Peste cîteva zile, domnul de Mons era din nou de rînd la împărăteasă. În vreme ce cinau amîndoi, Petru intră ca o furtună pe ușă:

— Cit e ceasul? întrebă el.
— Nouă, îi răspunse Ekaterina, arătîndu-i ceasornicul.

— Ba nu e nouă, ripostă Petru și, luînd cheița, o introduse în ceas mutîndu-i acele: — E ora douăsprezece, și e vremea ca toată lumea să meargă să se culce.

Peste trei ore, adică la adevăratul miez de noapte, domnul de Mons își fuma pipa la el în cameră. Petru intră, îl ridică și-l închise într-o încăpere a palatului, unde vreme de opt zile, cît dură interogatoriul, îi aduse el însuși de mîncat și băut ca să nu poată să comunice cu nimeni.

Mărturisind tot ce i se cerea să mărturisească, domnul de Mons nu izbuti, totuși,

să-și mintuie viața: fu judecat și osîndit la decapitare, iar trupul îi fu expus vreme de trei zile pe o roată, în piața publică. Mai dirză, sora lui, generăleasa Balk, nu mărturisii decît după ce Petru o bătu el însuși cu cnutul; totuși osînda ei fu mai blîndă: treisprezece lovituri de cnut în piața publică și deportarea în Siberia.

În hotărîrea judecătorilor, care fu imprimată și publicată, se spunea că cei doi se făcuseră vinovați de trafic de influență și de alte delictes „ce nu se cade a fi numite“.

A doua zi, Petru dădu ordin tuturor colegilor să nu mai urmeze nici o dispoziție a împărătesei; toate valorile bănești aflate în logofețiile ce administrau moșiile Ekaterinei fură sigilate.

Medicul Policala, care o „îngrijise“ pe domnița Maria la Astrahan, fu învinuit de otrăvire: pașaportul ce-l obținuse pentru a pleca în Germania îi fu retras și se pregăti judecarea lui.

Rapoartele ambasadurilor de la curtea din Petersburg se înmulțesc. Mulți din cei care o văzuseră pe Ekaterina trecînd cu sania pe sub trupul descăpăținat al presupusului ei ibovnic socoteau foarte aproape ceasul cînd avea să-i împărțesească soarta.

A treia — și cea din urmă

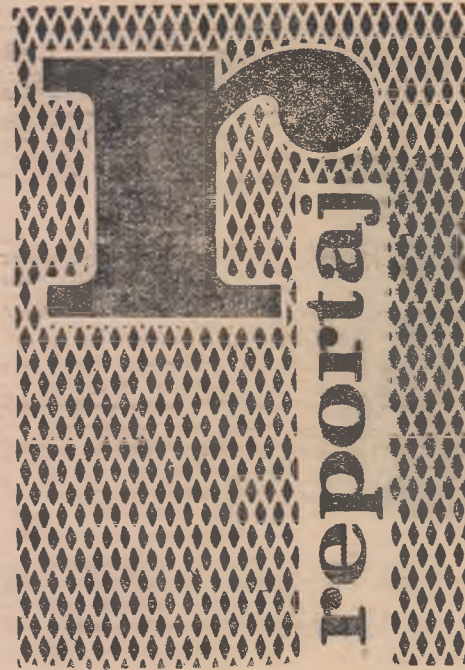
După o despărțire de mai bine de doi ani — sîntem în iarna lui 1724 — domnița Maria, rechemată de la țară, se instalează din nou la Petersburg. Dragostea împăratului pentru dînsa reînfloră cu o nouă și proaspătă vigoare. În vreme ce Ekaterina trebuie să stăruie, prin favoriți și intermediari, pentru o întrevedere de cîteva sferturi de oră, domnița Maria se află în permanență în apropierea împăratului, care împarte cu dînsa patul, masa, grijile pentru treburile împărăției.

O blîndă, duioasă armonie pare să-i învăluie pe cei doi eroi.

Ajunși la acest punct al povestirii, să încercăm a cerceta puțin pe cele două rivale la inima lui Petru și — în aceeași vreme — și la scaunul împărăției.

Modesta origină a Ekaterinei a jucat un rol destul de mic în formarea personalității ei: crescută din fragedă copilărie în case de oameni cu o poziție socială superioară, ea a izbutit, cum rezultă, de altfel, și din povestire, să dobîndească o educație destul de îngrijită, pe care numeroasele călătorii alături de Petru în țările și la curțile apusene n-au făcut decît să o rotunjească. E adevărat că nu știa citi și scrie: dar citi dintre nobilii vremii aceleia, care mai considerau încă știința de carte drept o treabă inferioară, vrednică doar de un diac oarecare, știau? Devotamentul ei față de Petru era real. Laudele aduse în ucuzul de încoronare n-au nimic exagerat în ele: părtașa la toate campaniile militare ale împăratului, Ekaterina s-a aflat în adevăr, adesea, ca atunci, la Stănilăști, prezentă în cele mai critice momente. Să adăugăm la acestea o nemaipomenită vitalitate și — de ce n-am spune-o? — însăși virtutea de a răbda vreme de aproape douăzeci de ani traiul cu un om ca Petru, căruia îi îngăduia multe și căruia ajunsese să-i cunoască și să-i întîmpine toate capriciile. Prin prezența ei cotidiană efectivă alături de împărat, Ekaterina poate fi astfel socotită colaboratoarea lui la conducerea statului și o tovarășă de viață de toată nădejdea.

Domnița Maria era altfel construită. Dacă, așa cum spuneam, un portret fizic ne lipsește, portretul ei moral poate fi destul de limpede deslușit. Bătrînul și viteazul ostaș Constantin vodă Cantemir cel Bătrîn care, nici el, „carte nu știe, ce doar iscălitura învățase de și-o făc“ avusese o asemenea stimă pentru cultură încît, prin creșterea ce i-a dat-o, a făcut din fiul său unul din cei mai mari savanți europeni. Cum era Dimitrie să se poarte altfel față de propriii lui copii? Maria, cea dintîi născută, îi era, se pare, cea mai dragă. Eru-ditul grec Anastasie Condoidi o instruisese în tainele limbilor și, firește, literaturilor, latină și italiană. Ivan Iliinski o învăța limba și literatura rusă. Greaca și elina o învățase, desigur, de copilă, de la maică-sa, doamna Casandra, care îi dezvoltase și

gustul pentru lectură. În biblioteca Mariei se aflau volume de Cornelius Nepos, Appian din Alexandria, Josephus Flavius, Horațiu, Ariosto, Boccaccio, Paul Rolli și mulți alții.

Dar în afară de literatură, domnița Maria se mai interesa și de astronomie, de geometrie, de muzică și a pictat chiar un portret al fratelui ei Antioh — cel ce avea să fie socotit întemeietorul poeziei ruse moderne — de care, datorită bogatelor ei lecturi și vastului ei orizont intelectual, o lega o strînsă afecțiune.

Scrisorile ei către Antioh ne-o arată ca bine hrănită cu învățăturile horațiene. Cu prilejul unui incendiu care-i mistuise casa, dînsa îi scrie: „eu pierd un lucru nedurabil... dar îmi rămîn două... din cele mai prețioase comori: viața și cinstea“. Iar în altă parte: „unii se duc să facă negoț peste mări îndepărtate și își pun viața la dispoziția furtunilor nebune și a stîncilor îngrozitoare, ceea ce eu, de bună-voie, n-aș face-o pentru milioane“. În ciuda atîtor lecturi, gustul ei nu era, totuși, prea sigur, căci iată-o găsind unei cărți de literatură un cusur și o calitate care nici unul, nici alta n-au nimic comun cu literatura: „După părerea mea — scria dînsa — Boccaccio, cînd scria această operă, sau a uitat că mama lui a fost femeie sau o socotea printre sfinte. Reproșul lui nu este tocmai îndreptățit“. Și mai departe: „Cu toate acestea, eu în parte îl aprob, intrucît el îl învață pe cititor să-și dea seama de faptele sale“. Maria nu e lipsită de simțul umorului și al autoironiei: „... citesc... cum Ameto, intrînd într-o pădurice, a dat peste nimfe, care i-au luminat mîntea cu darul poeziei. Dar, cu toate că grădina mea de lângă casă amintește o pădurice, pînă acum n-am putut găsi în ea nici o muză“. Atunci cînd e nevoie, știe să desprindă din cultura ei clasicistă o ascuțită săgeată de maliție: cumnata ei Anastasia este cînd „Elena“, pricina războiului din Troia, cînd „colosul din Rhodos“, cînd „Medeea“. Iar

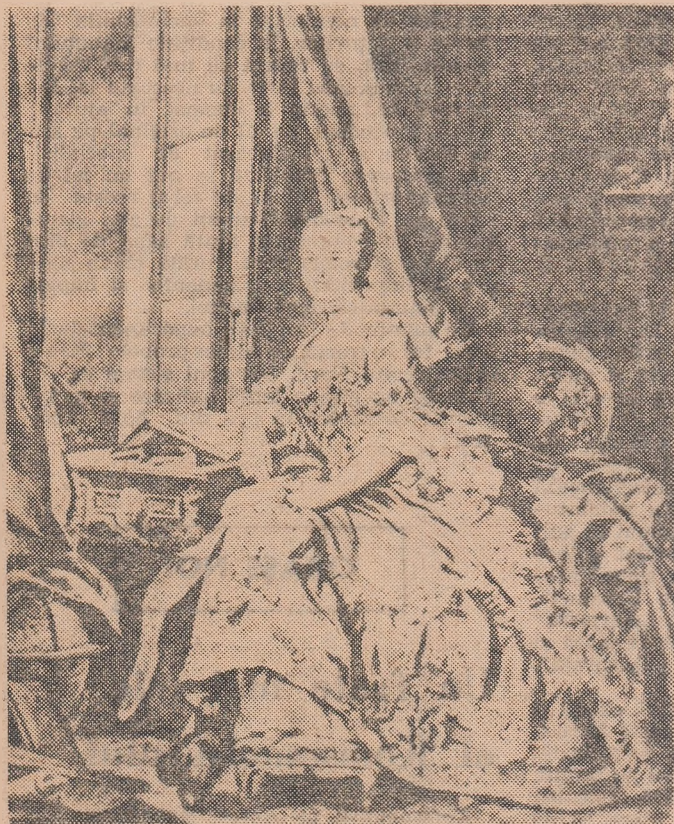
Petru cel Mare

ce a văzut în casa ei vreme de cîteva zile cît a stat acolo ar putea sluji ca „bogat material pentru o nuvelă“. Femeie a timpului ei, vrednică fiică a lui Dimitrie Cantemir și intimă a lui Petru cel Mare, Maria citește „Călătoriile lui Telemac“ și o judecă astfel: „Este o carte foarte instructivă pentru acei care o citesc cu atenție; un lucru, însă, îmi pare straniu: autorului nu-i plac războaiele, care există între muritori de la începutul veacului“.

Excelent organizator, remarcabil om de stat, înzestrat cu o viziune politică mult pe deasupra timpului său, cu o putere de muncă uriașă, lui Petru cel Mare, așa cum îl cunoaștem din istorie, i se potrivesc de minune cuvintele lui Tit Liviu din celebrul portret al lui Hannibal: „acestor mărețe virtuți le făceau pereche vicii uriașe“.

Radu Albala

(Continuare în pag. 11-a)

Anastasia Trubețkoi, a doua soție a lui Dimitrie Cantemir

războaiele noastre, de bunăvoia ei și nesilită de nimeni, fără a arăta nici una din slăbiciunile obișnuite părții celei femeiești, fiindu-ne cu osebire de folos în lupta de la Prut etc. etc., fapte pe care toți oștenii noștri le vor întări și pe care le-au vestit întregii împărății prin povestirile lor. Ne-am hotărît așadar, în virtutea puterii suverane ce o avem, să încoronăm pe soția noastră drept recunoștință pentru toate acestea“ etc. etc.

Împăratul alcătuiește o nouă gardă călare a Ekaterinei și numește șaiszeci de doamne de onoare care să o slujească în timpul ceremoniei. Rochiile sînt comandate în Franța și costă patru mii de ruble. Pe hiamida împărătesei sînt țesuți în fir de aur nenumărați vulturi bicefali, iar coroana costă ea singură un milion și jumătate de ruble

Solemnitatea încoronării se desfășură la 18 mai 1724, la Moscova, unde împăratul pofti el însuși pe toți ambasadurii. În uriașul alai care o petrecu la biserică, trena Ekaterinei era purtată de prințesa Menșikov, contesa Golovkin, contesa de Bruce, generăleasa Buturlin și prințesa Trubețkoi. Nici un element de fast din ritualul greco-bizantin sau chiar al bisericii apostolice romane nu fu omis în această într-adevăr strălucitor de somptuoasă ceremonie.

Era, orlce s-ar zice, un dar de împăcare vrednic de un împărat.

Și totuși, remarcă prințul A. Galitin, din

Un recital al rîsului

Marele comic Igor Ilinski ni se va revela curind într-o ipostază nu tocmai obișnuită. Împreună cu regizorul Iliia Gurin, de la studioul „Maxim Gorki”, cu care a scris și scenariul, el realizează un film-monografie despre propria-i creație cinematografică și teatrală.

Pelicula va fi istoria concentrată a unei activități prodigioase care acoperă patru decenii. Ea va cuprinde fragmente din primele filme ale actorului, ca „Aelita”, „Vinzătoarea de țigări”, „Croitorul din Torjek”, din comedii celebre ca „Volga-Volga”, „Procesul celor trei milioane” sau recențele „Noapte de carnaval”, „Dejunul lui Zvanov”, „Balada husarilor”. Dar filmul-monografie va include și scene din spectacolele ecranizate „Lupii și oile”, „Un post rentabil”, „Prea multă minte strică”, „Puterea întinericului”. Chiar și numai această simplă înșiruire, incompletă, arată că treaba de care s-au apucat popularul comic și colaboratorul său nu e deloc ușoară. Montarea atîtor fragmente disparate într-un film unitar, cu o dezvoltare logică, coerentă a acțiunii, cere un efort uriaș.

Prezentarea fragmentelor de filme va fi împletită cu amintirile artistului despre profesorii lui, și în special despre Vsevolod Meyerhold, despre întâlnirile cu Maiakovski prilejuate de montarea spectacolului „Ploșnița”, precum și cu alte figuri proeminente din literatura și teatrul sovietic.

În momentul de față, Igor Ilinski pune în scenă la „Malii Teatr” celebra comedie gogoliană „Revizorul”, în care joacă rolul Primarului. Regizorul I. Gurin a filmat repetițiile și le-a inclus în filmul-monografie.

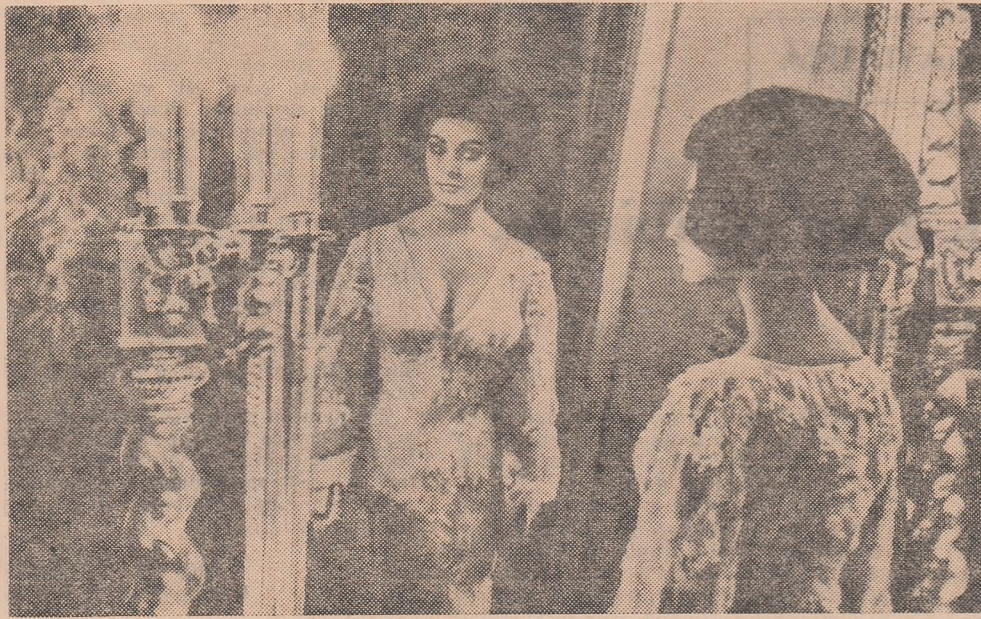
Marea artă a lui Igor Ilinski este o serioasă garanție că atît filmul-monografie cît și piesa „Revizorul” vor fi un adevărat recital al rîsului.

„Sophia nazionale”

Nu sînt dese cazurile cînd unei actrițe i se spune „Sophia nazionale”. Este o cinste care se acordă, de obicei, numai echipei naționale de fotbal a unei țări. În Italia, însă, titlul de mai sus nu miră pe nimeni. În el se contopesc multe sentimente: admirație, dragoste, mîndrie și chiar un pic de atașament familial. Spectatorii italieni o consideră pe Sophia Loren „la fel ca ei”.

Lucrul se explică, poate și prin originea, familia, mediul în care s-a născut și a trăit la început artista. Sophia s-a născut în 1934 la Pozzuoli, un orașel obscur de lângă Napoli. A avut o copilărie grea. Tatăl și-a părăsit familia. În casa bunicii, unde s-au mutat după aceea, Sophia n-a avut patul ei, dormea împreună cu mama și sora mai mică pe o saltea. Dar mai mult decît foamea, fetița se simțea umilită de o expresie auzită încă la o vîrstă foarte fragedă: copil nelegitim.

De la mama ei, Sophia a moștenit frumusețea și dorința aprigă de a răzbi în cinema. Revistele ilustrate erau o permanentă tentație. Drumul spre succes părea ușor. La 14 ani Sophia a urcat prima treaptă, obligatorie prin tradiție: și-a trimis fotografia la un concurs de frumusețe. Membrii juriului n-au rămas indiferenți la farmecul proaspăt al fetei din Pozzuoli. Sophia a cucerit primul titlu din viața ei: „Prințesa mării”. Au urmat alte concursuri, care sînt foarte răspîndite în Italia, alte titluri și, în sfîrșit, titlul suprem: „Miss Italia”. Frumusețea Sophiei a fost apreciată de arbitri severi, dar toate acestea nu aveau încă nici o legătură cu cinematograful. Intre vis și realitate era o prăpastie, peste care puteau trece numai oameni înzestrați cu o voință de neclintit.

Sophia Loren la Moscova, vizitînd Kremlinul.

Sophia a plecat la Roma pregătită ca pentru o mare bătălie. „Orașul veșnic” a întîmpinat-o pe tînăra provincială destul de rece. Au urmat așteptările interminabile în anticamererele producătorilor — ore de așteptare, alături de alte sute de fete, venite ca și dînsa din întreaga Italie, atrase de mirajul ecranului. În sfîrșit, în 1949 a apărut pentru prima oară într-un film, ca figurantă.

Apoi, chipul fetei bine făcute, cu ochi mari verzi, începe să atragă atenția. I se incredințează o serie de roluri mici în așa-numitele „comedii napolitane”. Adică filme cu mult zgomot, mișcare, situații anecdotice și, bine înțeles, cu amestecarea gesticulației sudică. Sophia se simte îndată la largul ei în aceste filme. În diferite variante e de fapt unul și același personaj, — „pizzaiola” — vinzătoare de „pizza”, o mîncare napolitană tradițională, picantă, și spectaculoasă ca însăși viața acestui pitoresc oraș. Foarte curînd întreaga Italie o cunoaște pe vîoia „pizzaiola”.

Succes? Da, fără discuție, un veritabil succes și... primii bani. Dar totul era încă departe de năzuințele actriței.

Cu marea și adevărata artă Sophia Loren s-a înfîlțit în filmele lui Vittorio de Sica. Celebrul autor al „Hoților de biciclete” și al „Miracolului de la Milano” i-a dezvăluit secretele artei actricești. În „Ciociara”, turnat după romanul lui Alberto Moravia, Sophia Loren a rămas aceeași femeie din popor, energică, întotdeauna gata să răspundă la o glumă pipărată.

Rolul Cesirei din „Ciociara” i-a adus Sophiei cea mai înaltă distincție actricească din Occident: premiul „Oscar”. După asta, Sophia Loren a turnat în cîteva filme la Hollywood; despre ele vorbesc însă numai cu un zîmbet pe buze. În Italia ele se numesc „filme de epocă”, iar în vorbirea obișnuită „polpettone”, ceea ce într-un sens figurat înseamnă mîncare indigestă.

În pauzele dintre „polpettone”, Sophia se întorcea la regizorul ei favorit: Vittorio de Sica. Din această colaborare creatoare s-au născut filme valoroase ca „Schestratul din Altona”, „Teri, azi, mîne”, „Căsătorie în stil italian”. Fiecare din aceste filme a adăugat un element nou în bagajul actricească al Sophiei, îmbogățindu-i măiestria. Un indiscutabil merit îl are regizorul. Dar un mare merit revine și actriței, care a demonstrat o uriașă putere de muncă, perseverență, voință.

Acum, Sophia Loren e o vedetă internațională. În filmele ei a avut și are parteneri de prim rang: Maximilian Schell, Marcello Mastroianni, Alec Guinness, Frederic March, Peter Sellers, Alberto Sordi. Cînd e întrebată cu cine ar vrea să se mene, Sophia rostește aproape cu evlavie numele Annei Magnani, marea actriță careia în Italia i se spune „stea veșnic strălucitoare”. Pentru a atinge nivelul Annei Magnani, un actor trebuie să urce mult pe treptele scării abrupte a artei. Dar Sophia Loren nu se teme de osteneală. Ea lucrează enorm. Abia termină un film și se apucă de altul. Noi scenarii, înfîlțiri cu regizori, filmări, călătorii... Carnetul actriței e plin cu nume de orașe: Roma, Paris, Londra, New York. În ultimul timp s-a adăugat încă o capitală: Moscova.

B. Ilin

TEATRU

Enciclopediștii

Teatrul de dramă „Stanislavski” din Moscova a înseris în noua stagiune un reușit spectacol satiric, născut din colaborarea dramaturgului Leonid Zorin cu regizorul Boris Lvov-Anohin.

„Enciclopediștii”, cum se întitulează piesa, atacă incapacitatea agresivă care, explozînd buna credință și indiferența celor

din jur, se cațără cu nerușinare și perseverență pe scara socială.

Leonid Zorin dezvăluie cu vervă și umor aventurile unor șarlatani care, sub aparența de funcționari ireproșabili conduși de cele mai ferme principii, sub aparența de harnici și dezinteresați activiști obștești urmăresc să-și facă o situație.

Eroii, trei la număr, creează în acest scop „o enciclopedie artistică regională”, declarîndu-și zgomotos și pe toate drumurile iubirea fierbinte, de fii devotați, pentru regiunea natală. Explozînd naiva desțertăciune omenească — cine nu s-ar vrea imortalizat măcar printr-un rînduleț în paginile enciclopediei! — cei trei înaintează furtunos pe drumul celebrității și al prosperității. Pină într-o zi, cînd marea lor minciună este descoperită.

Zorin a realizat o puternică satiră și prin fixarea sferei de activitate a celor trei

Evgheni Urbanski

escroci. Primul, Kușakov, este „exegetul” unui poet necunoscut, al doilea, „compozitorul” Kumankov, se pretinde creatorul unei muzici originale, al treilea, „sculptorul” Kolpakov, știe să-și aleagă „modelele” și cui să propună lucrările lui lipsite de talent.

Presa sovietică a apreciat verva și inventivitatea montării, culorile burlești pe care le folosește regizorul Boris Lvov-Anohin în noul lui spectacol.

Interpreții au și ei o mare parte de contribuție la succesul spectacolului. Evgheni Leonov (cunoscut publicului nostru din mai multe filme, cea mai recentă creație a lui fiind Șibalok din „Poveste de pe Don”), Dzidra Ritenbergs („Malva”), A. Rogovin, E. Nikișcihina, V. Anisko și-au compus personajele cu inteligență și fantezie. Iar cunoscutul actor Evgheni Urbanski („Comunistul”, „Scrisoare neexpediată”, „Balada soldatului”) și-a făcut, cu „Enciclopediștii”, debutul — foarte aplaudat — în comedie.

„Livada de vișini” la Paris

Din 1949, cînd și-a înființat compania pariziană, Sacha Pitoeff n-a neglijat nici o clipă teatrul lui Cehov. „Unchiul Vania” a fost jucat pe scena teatrului său de sute de ori. „Trei surori” și „Pescărușul” au fost de asemenea mult reprezentate. Doar „Livada de vișini” nu fusese încă niciodată abordată de fiul și elevul celor (Georges și Ludmila Pitoeff) care au dat acestei opere cehoviene dimensiuni impresionante.

Acum „Livada de vișini” pe scena Teatrului Modern permite actriței Suzanne

Flon să deuteze în repertoriul cehovian. Ea creează o Liubov Andreevna de prima mărime, Suzanne Flon își trăiește rolul și îl îmbogățește prin ceea ce știe să confere eroinei sale dincolo de frivolitate și naivitate: umanismul de care Cehov a fost atît de preocupat, găsind noi mijloace și forme de a marca sfîrșitul unei lumi, al unei societăți. În atitudinea mării actrițe există anumite tăceri, anumite gesturi făcute pe jumătate care se acordă perfect cu ceea ce „se petrece” în „Livada de vișini”.

După cum dovedește o scrisoare a lui, Cehov a vrut ca piesa aceasta să fie o comedie. Montarea lui Sacha Pitoeff respectă această indicație. Publicul rîde mult; un ris particular. Exact acela care se potrivește.

Lopahin este unul dintre cele mai dificile personaje din întreaga operă a dramaturgului rus. Și unul dintre cele mai complexe. În cea mai mare parte a rolului, Pierre Tabard reușește să-l domine. Sacha Pitoeff îl întrușipează pe Trofimov, „veșnicul student”, Maurice Teynac îi joacă pe Leonid Andreevici cu o autoritate nuanțată.

Toate acestea fac ca „Livada de vișini” la „Théâtre Moderne” să fie unul dintre spectacolele de prim ordin ale actualei stagiuni pariziene.

Georges Leon

MUZICĂ

Viorile vesele

La Lvov există o originală orchestră de amatori, compusă din... muzicieni profesioniști.

Istoria orchestrei numără abia doi ani. Atunci, tînărul compozitor Miroslav Skorik, care terminase aspirantura la Conservatorul din Moscova sub conducerea lui Dmitri Kabalevski, s-a înapoiat în orașul natal, a adunat cinci violoniști dintre studenții conservatorului din localitate și le-a dat să cînte, „ca probă”, o bucată de muzică ușoară, în vederea unui plan pe care deocamdată îl ținea secret. „Proba” a fost trecută cu brio, băieții s-au atașat de tînărul șef de orchestră, care le-a dezvăluit intențiile sale și și-a completat în scurtă vreme formația cu un pianist, un contrabasist, un clarinetist, un flautist, un ghitarist și un timpanist. Așa s-a născut orchestra de amatori a muzicienilor profesioniști.

Fondatorul ei, Miroslav Skorik, este un compozitor foarte înzestrat. Cantata simfonică „Primăvara” (pe versuri de Ivan Franko), poemele simfonice „Mar tate cu moartea” și „Vals”, un ciclu de romante pe cuvinte de Taras Șevcenko, cantata „Omul” inspirată de o lucrare a lituanianului Eduardas Miezelaitis, muzica la filmul „Umbrele străbunilor uitați”, îl recomandă ca pe un simfonist cu o certă personalitate. Ceea ce nu-l împiedică, ba dimpotrivă, să fie un subtil tîlmăcitor al muzicii de jazz. Miroslav Skorik consideră estrada ca o excelentă odihnă după activitatea componistică, nutrind convingerea că o muzică de jazz bună, melodii inspirate, ritmuri îndrăcite de dans sînt indispensabile oamenilor.

Repertoriul ansamblului reprezintă o selecție făcută cu competență din literatura de jazz consacrată. În afară de George Gershwin și Cole Porter sînt reprezentate Benny Goodman, Duke Ellington, Ray Conniff, precum și compozitori mai tineri din întreaga lume. De altfel și Miroslav Skorik figurează în repertoriul orchestrei pe care o conduce. Compozițiile lui în stil „dixieland” se bucură de mare succes la public.

ILUZIONISTUL

— Am văzut ieri la reprezentație cum scotea bani din nasul spectatorilor. Cred că astăzi o să-mi plătești chiria!

arta

a

TEHNICA AVIATICĂ

Modele în flăcări, aripi combinate, transatlantice aeriene

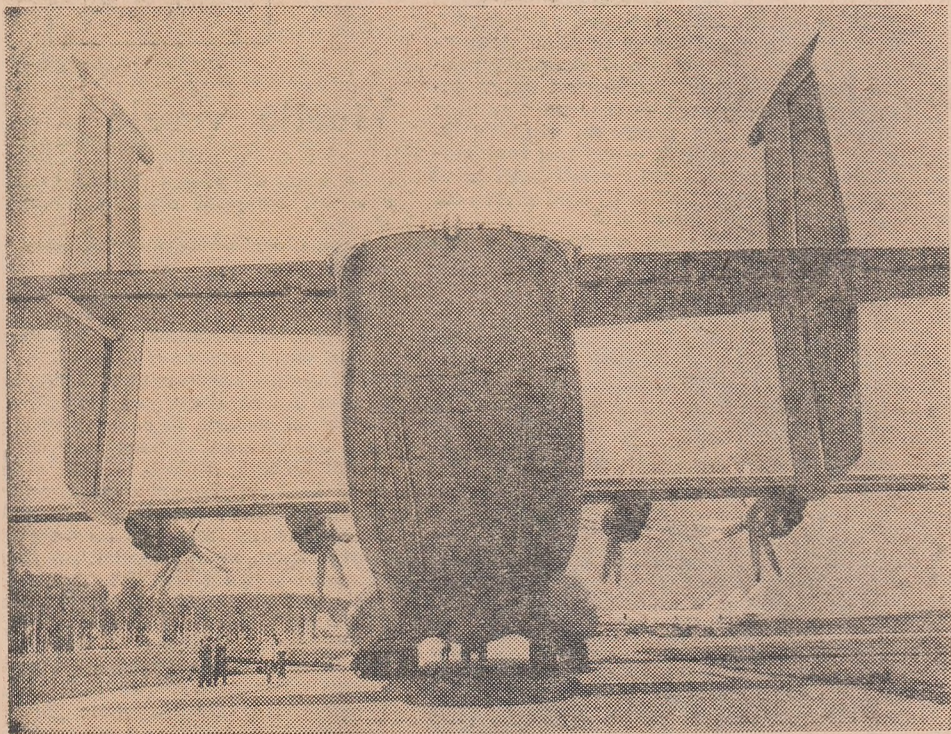
Ați urmărit vreodată aterizarea pe timp de noapte a unui avion de pasageri? Spre pista fêeric luminată a aerodromului își croiește drum, șuierând din puternicele-i turboreactoare, silueta masivă a aparatului. Luminile de poziție licăresc, farurile aruncă puternice șuvoaie de lumină, ferestrele aparatului, și ele luminate, punctează conturul fuselajului. Sînt clipe în care simți, parcă, dorința să fii martor la dialogul dintre dispecerul automat al aerodromului și pilot, să-l întrebi pe constructorul principal ce a simțit atunci cînd aparatul lui a făcut primele zboruri de încercare, să te apropii de sutele de mii de fișe de calcul și experiențe care însoțesc „actul de naștere” al avionului care tocmai aterizează, sobru și elegant.

Să încercăm să parcurgem împreună măcar o etapă — poate cea mai interesantă

a justeții schemei propuse. Numai după sute și mii de experiențe, după confruntarea a mii de fișe se poate spune că „s-a născut” un nou aparat de zbor.

Cu fiecare serie nouă de aparate de zbor, constructorii de avioane își propun să soluționeze mereu alte probleme tehnice. În momentul de față, de pildă, specialiștii sînt preocupați, printre altele, de forma aripilor pentru avioanele ce vor zbura, în egală măsură, cu viteze subsonice și supersonice.

Intr-un recent interviu acordat revistei „Ogoniok”, prof. dr. I. V. Ostoslavski arată că... „în prezent unii constructori încearcă să realizeze așa-numitele aripi combinate. La decolare și în zborul subsonic aceste aripi au forma dreptunghiulară; la viteze sonice însă ele capătă forma unei săgeți, ca apoi să devină chiar triunghiulare”. Este vorba de celebra aripă cu geometrie

Un gigant al aerului pe pămînt: „Anteu”.

— din construcția oricărui avion: încercarea modelului său în laborator și, mai ales, să trecem în revistă cîteva din actualele preocupări ale constructorilor de avioane.

...Pe aripile argintii ale unui avion supersonic se fac simțite undele de șoc. Prezența acestor „pături de aer comprimat” care se opun zborului este evidențiată de vibrațiile și trepidațiile aparatului. O privire grăbită asupra machetruului arată: viteza este de peste 1 000 km/oră. Și continuă să crească vertiginos: 1 500, 1 800, 2 000 km/oră. Termometre electronice speciale marchează temperatura învelișului: peste 100 de grade Celsius. Și viteza se mărește în continuare: 3 000, 4 000, 5 000 km/oră. Efectele așa numitei „bariere termice” încep să devină primejdioase: flăcări alb-roșietice alunecă în lungul aripilor, amenințându-le cu topirea! În momentul acela, experiența este întreruptă. Cercetătorul științific principal cere colaboratorilor săi fișele cu rezultatele centralizate automat.

După cum ați înțeles, desigur, toate acestea se petrec într-un laborator, anume într-un laborator de aerodinamica vitezelor mari. „Zborul” efectuat de macheta avionului în studiu nu durează mai mult de cîteva zecimi de secundă. În acest răstimp, extrem de scurt, experiența este înregistrată pe peliculă, după care datele experimentale sînt centralizate și prelucrate automat, cu ajutorul calculatoarelor electronice.

Laboratoarele de aerodinamica vitezelor supersonice și hipersonice, în care se experimentează nu numai machetele avioanelor supersonice ci și modelele de cabine pentru navele și rachetele cosmice, sînt înzestrate după ultimul cuvînt al tehnicii: sînt dotate cu tuburi de șoc, cu poligoane balistice și chiar tunele aerodinamice cu plasmă, plasmatroane, cum li se mai spune. Acestea au menirea să reproducă condițiile pe care le vor avea de înfruntat rachetele și navele cosmice la revenirea din Cosmos spre Pămînt în clipa cînd vor intra în atmosferă cu viteze de peste 10 000 km/oră.

De la avioanele ușoare de școală pînă la gigantul aerului putînd lua 500—700 de pasageri, de la proiectile și pînă la rachetele cosmice, toate aparatele de zbor sînt încercate în laboratoare speciale pentru verificarea veridicității datelor constructive și

variabilă, cu care specialiștii nădăjduiesc să realizeze performanțe superioare la toate regimurile de zbor. Ei au pornit la înfăptuirea acestei idei avînd în vedere un principiu al aerodinamicii, anume că fiecare formă de aripă se comportă optim în anumite domenii de viteze.

O altă problemă, nu mai puțin importantă, la a cărei soluționare lucrează constructorii de avioane este crearea de aparate cu decolare verticală. Iată un exemplu din care rezultă limpede avantajele decolării și aterizării pe verticală. Timpul în care un avion parcurge acum distanța Moscova-Londra este egal cu timpul pierdut cu transportul călătorilor de la Moscova la aerodromul Șeremetievo și de la aerodromul londonez la hotel. Dacă avionul ar putea decola și ateriza vertical el și-ar lua, probabil, zborul chiar din incinta orașului. Constructorii lucrează la asemenea tipuri de avioane. În U.R.S.S. pilotul Iuri Garnaev s-a înălțat în aer vertical pe un aparat fără aripi.

Și acum despre principala tendință actuală în dezvoltarea aviației: construirea de avioane de pasageri supersonice.

Se știe că constructorii de avioane francezi și englezi lucrează la o „coproducție”, avionul „Concorde”, despre care s-a vorbit atît de mult în ultimul timp în ziare. Aparatul va putea transporta 120 de pasageri cu o viteză de 2333 km/oră, pe o distanță variînd între 4 500 și 6 500 km și la înălțimea curentă de 20 000 de metri. Inginerii francezi, care au proiectat aripa, sistemele de dirijare și dispozitivele de forțaj ale motorului precum și cei englezi, răspunzători de motoare, fuselaj și ampenaje, garantează produsul lor pentru 10—12 ani de funcționare (30 000—40 000 de ore).

Firmele americane constructoare de avioane, desavantajate de faptul că anglo-francezii „le-au luat-o înainte”, doresc să realizeze aparate mai mari și mai rapide, dar deocamdată cercetările lor se află într-o etapă inițială.

Ca și în celelalte domenii ale tehnicii aviatice, Uniunea Sovietică se află în prima linie și pe tărîmul avioanelor supersonice de pasageri. La ultima Expoziție aeronautică internațională de la Paris, constructorii sovietici au prezentat, se știe, macheta avionului supersonic de pasageri „Tu-144. Alături de gigantul subsonic de transport AN-22 „Anteu”, macheta avionului „Tu-144 a constituit unul din ele-

mente de atracție ale Salonului, printre cele 450 de aparate și machete expuse de întreprinderi din 16 țări.

„Tu-144, care își va lua zborul pe „traseele oceanului albastru” în 1969, va evolua la altitudinea de 20 km cu viteza de 2 500 km/oră. La o greutate normală de decolare (130 tone), lungimea de pistă necesară pentru desprindere nu va depăși 1 900 m, ceea ce reprezintă un record avînd în vedere greutatea și viteza aparatului. În cele două saloane confortabile, pasagerii în număr de 121 vor putea admira zborul la mare înălțime prin numeroasele hublouri practice în fuselaj. Echipajul va fi constituit din doi piloți și inginerul de bord. Aparatul va putea parcurge 6 500 km fără escală.

Construirea unor mari avioane de pasageri subsonice cit și a aparatelor supersonice comerciale cu viteze de două și de trei ori mai mari decît a sunetului, sînt astăzi principalele direcții de dezvoltare a tehnicii aviatice.

Ing. Fl. Zăgănescu
Candidat în științe tehnice

ANTICIPAȚII

Ce vom vedea de pe planete

Cu ajutorul unor instrumente perfecționate omul a ajuns să „privească” în Univers, iar cu urechile gigantice ale radio-telescoapelor „ascultă” ce se petrece la miliarde de ani lumină; nu va mai trece mult timp și va „pune mîna” pe planete. Ce va vedea, însă, de pe ele?

Să pornim într-o călătorie imaginară prin sistemul nostru solar și să admirăm firmamentul din diverse puncte.

Prima oprire s-o facem pe satelitul nostru natural. N-are importanță pe ce față vom aluniza, căci cerul va fi tot întunecat. Stelele vor străluci împietrite, nu vor clipi ca pe Pămînt, din cauza lipsei atmosferei. Discul uriaș al planetei noastre de baștină ne va apare de 13,7 ori mai mare decît ni se înfățișează nouă Luna și la lumina lui vom putea citi în tihnă. După prof. dr. K. Kulikov, de la Institutul Sternberg din Moscova, vom putea vedea chiar cum se rotește încet în jurul axei sale și vom deosebi continentele, mările, diferențele de culori.

Următorul popas: Venus, din păcate umbrită de nori denși. Admițînd însă că atmosfera ei ar fi destul de transparentă, am vedea Soarele de două ori mai mare decît la noi. Terra ne va apare ca o stea foarte strălucitoare, mai puternică decît Luceafărul nostru. Atît Pămîntul cît și Luna vor putea fi deosebite cu ochiul liber, iar cea din urmă își va dezvălui la telescop chiar amănuntele suprafeței. Luceafărul lui Venus este Mercur, care la

— Semn de noroc, un trițoi cu patru foi.

noi nu poate fi văzut bine decît în zori sau în amurg, cînd orizontul e puțin înecșat.

Mercur, pe care ziua și noaptea nu se succed, își îndreaptă mereu aceeași față spre Soare, al cărui disc uriaș — de șase ori mai mare ca pe Pămînt — atîrnă nemîșcat deasupra planetei. Venus strălucește excepțional de puternic. În nici un punct al sistemului nostru nu există vreo stea sau planetă care să radieze o lumină atît de orbitoare ca Venus pe cerul de păcură al lui Mercur.

Și acum să pornim în sens invers. Marte ne așteaptă, dar a încetat să mai fie misterioasa planetă roșie — de cînd „Mariner 4” nu a descoperit nici marțieni, nici canale, nici oxigen și nici măcar un cîmp magnetic. Să vedem, însă, ce ne va oferi

Știința

bolta lui cerească? Mai întii, chiar globul nostru în chip de luceafăr de dimineață și de seară, mai palid însă ca Venus pentru noi; Pămîntul nu apare niciodată „plin”, nu se vede decît cel mult trei sferturi din el. Deși are două „Luni”, Marte nu se poate bucura de priveliștea lor, deoarece sînt atît de mici încît nu se pot distinge cu ochiul liber. Cea mai apropiată, Phobos, prezintă o curiozitate cosmică: pe cerul ei se învîrtește rapid, trecînd de la o fază la alta, un disc de 1000 de ori mai luminos și de 90 ori mai mare decît Luna. Este Marte, care ocupă 45 de grade din bolta cerească.

Dacă nava noastră va parcurge însă cei 625 de milioane de kilometri care ne despart de Jupiter, vom intra în împărăția titanilor. Atmosfera lui Jupiter se întinde pe mii de kilometri în spațiu și este atît de compactă, încît în apropierea solului, învelișul de gaze are densitatea platinii. Iar, pe deasupra, este și într-o continuă mișcare: cele mai cumplite furtuni de pe Pămînt nu sînt decît un zefir primăvăratec în comparație cu cei 500 de kilometri pe oră ai uraganelor de pe Jupiter. În asemenea condiții nu se poate vorbi, evident, de un cer limpede. Să aruncăm totuși o privire: Mercur se pierde complet în razele Soarelui, Venus și Terra se pot vedea numai în amurg, cu telescopul. De altfel, Jupiter este un adevărat sistem solar în miniatură; Lunile lui, Io, Europa, Ganymede, Callisto și V sînt mult mai strălucitoare ca a noastră.

O adevărată priveliște oferă Saturn care, cu cercul lui cîndva misterios, privit prin telescop se profilează noaptea ca un obiect de artă modernistă. Soarele îl luminează de 90 de ori mai slab ca pe noi; fiind înconjurat și de nori groși, pe Saturn domnește o noapte de nepătruns. Numai pe cei nouă sateliți ai săi există o lumină difuză.

Mai puțin interesante sînt Uranus, Neptun și Pluto. De pe cea dintii Soarele nu mai apare decît ca o stea. Si totuși Uranus are farmecul ei; axa aflată aproape vertical pe traiectoria de rotire face ca la poli, noaptea și ziua, respectiv iarna și vara, să dureze cîte 42 de ani pămîntesci. Pe Neptun razele Soarelui ajung în 4 ore și 14 minute, iar Soarele însuși apare de 30 de ori mai mic decît Luna noastră plină. Pe Pluto el nu se mai vede decît ca un punct luminos, dar totuși orbitor dacă-l privești fix mai mult timp.

ARHEOLOGIE

Cîți ani are Moscova?

La prima vedere, întrebarea din titlu pare lipsită de sens. Toată lumea știe că în 1947 (și anume la 4 aprilie) capitala Uniunii Sovietice și-a sărbătorit cel de al optulea centenar. Prin urmare, în momentul de față orașul numără 818 ani și cîteva luni.

Iată, însă, că lucrurile nu stau chiar așa. Vîrstă Moscovei este în realitate mai mare cu cel puțin un veac. Așa dovedesc săpături recente efectuate sub biserica celor doisprezece apostoli din incinta Kremlinului.

Inițial, lucrările fuseseră destinate restaurării acestui monument de artă. Ulterior, însă, ele au căpătat un caracter arheologic, deoarece s-au descoperit acolo rămășițele unui sat străvechi despre care pînă atunci nu se știuse nimic.

După părerea cercetătorului V. Ivanov, această așezare trebuie să fi existat cu minimum o sută de ani înainte de 1168, cînd cneazul Dolgoruki a pus bazele capitalei.

BIOLOGIE

Un leac
impotriva bătrâneții

Când omul ajunge la plinătatea forțelor sale intelectuale și fizice, el începe să-și dea seama că se apropie declinul, bătrânețea. Bătrânețea nu-i o boală ci o însușire firească a oricărei ființe vii...

Natura acestui proces, pe care fiecare dintre noi ar dori totuși să-l vadă cât mai îndepărtat, constă în pierderea treptată de către organism a supleții de adaptare la condițiile schimbătoare și, uneori, neașteptate ale mediului exterior. Cu timpul, legăturile reflexe care determină comportarea organismului devin mai lente, reducerea metabolismului și balanței energetice atrage după sine transformări complexe în molecule, celule și țesuturi, funcțiunile fiziologice ea, de pildă, respirația încep să diminueze, la fel ca și activitatea nervoasă și celelalte procese vitale.

Un important rol în activitatea fizică a organismului îl joacă mușchii, ale căror

teze, respirația diminuează, corpul arde mai puțin oxigen, inima și vasele sanguine suferă modificări permanente și, de aici înainte, își fac loc bolile care atrag după sine uzura prematură, bătrânețea.

Fenomenul a fost demonstrat concret, în laborator, prin experiențe făcute pe animale și păsări. Închise în cuști și deci, obligate la inactivitate musculară, animalele de experiență au vădit o asemenea degenerescență a proceselor vitale încât, puse după un timp în libertate, multe din ele au murit. Cam la fel se petrec lucrurile și la om. Tot statisticile ne informează că, în jurul vârstei de 55 de ani, infarctul miocardului ucide de două ori mai multe persoane care fac munci sedentare decât persoane care îndeplinesc activități fizice. Care să fie cauza? Aceeași insuficiență a activității musculare, lipsa de exerciții fizice.

Dar de unde frecvența infarctelor la oamenii grași? Unul din semnele bătrâneții este dezvoltarea exagerată a țesutului conjunctiv. În mușchiul cardiac, acest țesut modifică nu numai structura fibrelor ci și caracterul contracției mușchiului, diminuând capacitatea de lucru a inimii. Iar când vasele sînt atinse de ateroscleroză e pusă în primejdie însăși alimentarea inimii, apare spasmul vaselor coronare. Fenomenul, arată savantul sovietic V. Moșkov, poate fi înlăturat prin exerciții fizice care fac să crească debitul de sânge în inimă, ameliorează procesele metabolice, ușurează asimilarea oxigenului și în final, reduc și apoi înlătură fenomenele de stagnare din organism.

Așadar, să practicăm cultura fizică! Mai ales pentru persoanele cu munci sedentare sau în vîrstă ea trebuie să devină o regulă esențială de viață, deoarece exercițiile fizice întăresc inima, ventilează plămîni, înlătură obezitatea și fenomenele de stagnare, într-un cuvînt fac să dispară semnele care de obicei anunță bătrânețea. Evident, cultura fizică trebuie, însă, practică cu cumpătare, sistemele de exerciții executate gradat, cu regularitate și pentru toate grupurile de mușchi și, desigur, cu avizul unui medic sau specialist în gimnastică.

DIN ISTORIA
DESCOPERIRILOR

Omuleții de fier

Köln, 1246. Pe străzile strîmte trecea ra-reori cineva. Deasupra orașului stăruia un dangăt profund de clopote. Într-o mansardă, cu acoperiș de țigla, aplecat asupra lucrărilor părinților bisericii, un tînăr teolog pe nume Toma studia z și noaptea. Mai tîrziu el va intra în istoria filozofiei sub numele de Toma d'Aquino. Încearcă să citească dintr-o carte groasă dar gîndurile îi fugeau departe de Roma antică. Toma se gîndea la marele său dascăl Albertus Magnus.

Albertus era, într-adevăr, un mare savant și, în același timp, un creștin zelos, iar cunoștințele lui de teologie cu adevărat nemărginite. Toma cunoștea aproape toate cărțile din biblioteca dascălului său. Între ele erau, însă, și multe manuscrise de neînțeles pentru el, lucrări de alchimie și magie.

...A doua zi Toma se duse ca de obicei la profesorul său. Se opri în prag, apucă ciocanul de fontă, legat cu o curea, și izbi în ușa de trei ori. După ușă se auziră pași. Toma ciuli urechile. Dar nu era Martha, bătrîna servitoare. Să-și fi luat profesorul o servitoare nouă? Auzi cheia învîrtindu-se în broască și ușa se deschise.

— Bună dimineața, doamnă, salut! el femeia necunoscută și trecu în vestibul.
— Bună dimineața, îi răspunse femeia închizînd ușa. Glasul ei îl făcu, însă, pe Toma să se cutremure și, fără voie, să întoarcă capul. Femeia venea direct spre el, cu un mers ciudat, neomenesc. Toma abia reuși să facă un pas în lături, altminteri femeia s-ar fi izbit de el. Îi văzu fața stranie, încremenită ca de mort.

Deodată îl străfulgeră o bănuială. Făcîndu-și cruce și rostind în gînd descin-tece împotriva diavolului, Toma se apropie de femeie. Aceasta se instalase într-un fotoliu și își făcea vînt cu evantaiul. Deodată, mina îi încremeni.

— Profesorul vă așteaptă în bibliotecă, îi spuse ea cu aceeași voce lipsită de viață.

În clipa aceea, Toma se dumiri. Deși femeia deschidea și închidea gura, el văzu că mișcărilor ei nu erau în unison cu cuvintele pronunțate. Glasul venea de undeva din piept sau din stomac. Era limpede că nu vorbea ea, ci altcineva dinăuntru ei. Toma înțelese îndată cine anume!

Din nefericire, viitorul filozof se dovedi un om viteaz. Nu dădu bir cu fugiții, cum ar fi făcut un altul în locul lui. Ci apucînd un băț de lîngă cămin începu să lovească diavolul... Cînd, la auzul zgomotului, savantul se ivi în odaie totul se terminase. Femeia de fier distrusă și desfigurată, zăcea pe podea. Zguduit, profesorul Albertus parea că se va prăbuși și el alături.

— Nefericite! îi strigă. Nefericite! Ai distrus munca mea de treizeci de ani. Treizeci de ani de viață, treizeci de ani

de muncă, acesta a fost prețul primului „om mecanic”, al „androidului”, cum i se mai spunea atunci. Pînă la noi a ajuns doar amintirea lui. Nu s-au păstrat nici calculele, nici schițele pe care le-a folosit Albertus Magnus.

Pentru a doua oară androidul a făcut să se vorbească despre el abia după 400 de ani de la moartea lui Albertus Magnus. Părinte îi era Gabriel de Magellan, un misionar iezuit, rudă cu celebrul navigator și avînd și el în singe patima călătoriilor. Gabriel de Magellan a trăit mulți ani în China. Cu un prilej anume, el a făcut împăratului cadou un om mecanic, acționat de niște arcuri ascunse în „trup”. „Omulețul” putea să defileze timp de un sfert de oră, ținînd într-o mină o spadă trasă din teacă, iar în cealaltă un scut.

Nici despre acest android nu se cunosc prea multe amănunte. Se știe doar că n-a putut să-și apere creatorul. Cînd, peste cîțiva ani, împăratul a dat ordin să fie prinși și supuși la chinuri toți misionarii din China, Gabriel de Magellan a împărțit și el soarta acestora.

În fața primilor făuritori de roboți se ridicau probleme grele, care pînă la un anumit punct păreau de nerezolvat. De unde să ia, de pildă, forța motoare pentru „omuleții de fier”? La început, ei au folosit în acest scop niște sisteme de arcuri. Mai tîrziu a pătruns în atelierelor lor aburul. Se știe că spre sfîrșitul veacului trecut colinda orașele americane un anume J. More. El călătorea însoțit de un „om de aburi”, un android de doi metri, din metal, acționat de o mașină cu aburi ascunsă. Mașina dezvoltă o putere de 0,5 c.p. După ce făcea cîțiva pași, „omul” începea să meargă tot mai repede, făcînd pînă la urmă șapte-opt kilometri pe oră. În timp ce mergea, scotea pe gură aburi cum fac oamenii iarna.

Dar nici „mășăluitorul” lui Magellan, nici „omul de aburi” al lui More nu putea să articuleze sunete sau să îndeplinească și alte funcții. Știa numai să meargă. Nici unul din constructorii și savanții de după Albertus Magnus nu a izbutit astfel să se ridice la înălțimea lui.

În 1761, cunoscutul matematician Leonard Euler scria: „Cînd se va putea construi o mașină capabilă să reproducă toate sunetele cuvintelor noastre, cu toate nuanțele lor, va fi o mare descoperire... Nu cred că acest lucru este imposibil”. Leonard Euler visa la o descoperire care fusese, de fapt, făcută cu opt secole înainte de a scrie el aceste rînduri.

În veacul al X-lea era trăit, într-adevăr, un mare savant pe nume Gerbert care, tocmai cînd ajunsese pe culmile activității lui științifice a fost ales Papă sub numele de Silvestru al II-lea. Contemporanii acestui Papă savant spuneau despre el că avea în palatul lui un cap de bronz care răspundea la tot felul de întrebări fie prin „da”, fie prin „nu”. De altfel chiar Silvestru al II-lea ne-o confirmă, în scrisorile lui ajunse pînă la noi. Pînă la urmă, savantul a început a fi bănuț de legături cu... diavolul. Se șoptea că în fiecare noapte Papa „vorbea cu Satana”. Și numai înalta demnitate bisericăscă pe care o avea l-a ferit să fie ars pe rug.

Silvestru al II-lea a murit de moarte bună. Dar la ultima spovedanie el a fost obligat să recunoască că a fost „prieten cu diavolul”. Silvestru a intrat astfel în istorie împreună cu omul lui vorbitor.

În 1779, Academia imperială de științe din Rusia a inițiat un concurs pentru construirea unui aparat care să poată reproduce cinci vocale: a, e, i, o, u. Premiul a fost acordat lui S. G. Kratzenstein. Instalația era un sistem de țevi de forme și lungimi diferite.

Goethe a văzut și el un cap vorbitor. În 1797, și a scris despre el nu fără ironie: „La drept vorbind, nu se poate spune că-i prea vorbăreț”.

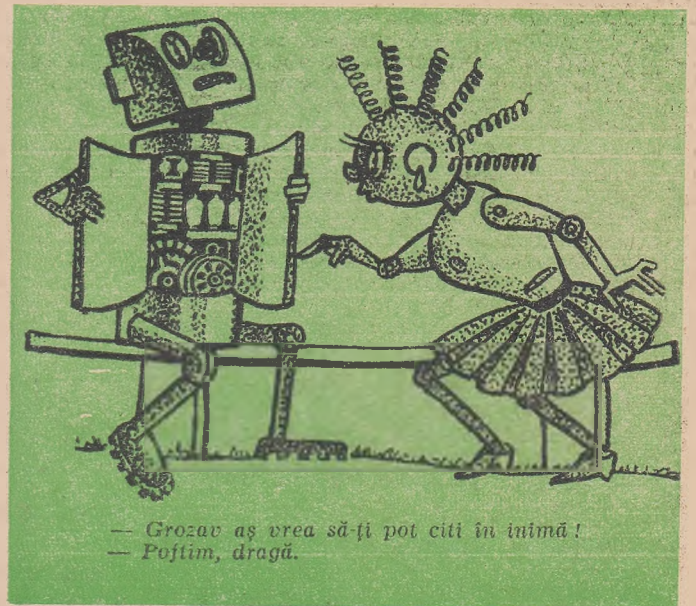
De multe ori, constructorii de instalații vorbitoare ajungeau în impasuri. Începînd să iasă din aceste impasuri ei făceau cîteodată mari descoperiri. Într-o astfel de căutare s-a aflat, de pildă, toată viața Giovanni Batista Porta, un neobosit cercetător din vremea Renașterii. După părerea lui, lexicalul androidului putea fi realizat cu ajutorul unor „conserve sonore”. Porta susținea că dacă rostim o frază într-un tub de plumb și închidem repede orificiul prin care am vorbit, sunetele rămîn acolo pînă deschidem din nou tubul. În veacul al XVII-lea opticianul Grudler din Nürnberg a încercat să conserve sunetele cu ajutorul unui vas în formă de spirală închisă. El credea că ecoul va circula fără întrerupere într-un cerc închis, pînă cînd va deschide din nou spirala.

În 1809, la statul-major al lui Napoleon, instalat atunci la castelul Schönbrunn din Viena, domnea o agitație neobișnuită, în ajun sosise în oraș, într-un furgon închis, un om mecanic despre care se spunea că ar fi un excepțional jucător de șah. Afînd această veste, împăratul și-a exprimat dorința să joace cu el o partidă. Întîlnirea

a avut loc în aceeași seară. Androidul, cu mustăți și îmbrăcat turcește, a fost postat în fața unei table de șah pe care fuseseră așezate figurile. Împăratul, din fire foarte iute, s-a instalat în fața omului mecanic și a făcut îndată prima mișcare. „Turcul” a început să se foiască, apoi a întins mina și a făcut și el o mișcare. Împăratul, puțin încurcat, a mutat a doua oară...

Napoleon juca repede. Găsea numaidecît tot felul de combinații. Cu toate acestea, mulți începuseră să întrevadă înfrîngerea împăratului. La un moment dat, Napoleon a înțeles și el acest lucru și și-a trimis regina la atac într-un mod care nu respecta regulile jocului. Atunci, omul de fier a întins mina și a pus regina înapoi la locul ei.

Îndrăzneala omului de fier întrecuse orice margini. Napoleon își mușcă buzele. După alte cîteva mutări, mai încearcă odată să facă o mișcare greșită, dar nici

aceasta nu rămase necorectată. Iar cînd lucrul se repetă a treia oară, androidul ridică mina și zvîrli piesele pe jos.

Napoleon n-a știut pînă la sfîrșitul vieții lui cu cine a jucat în seara aceea. El n-a știut că între piesele ingeniosului mecanism se afla ascuns un om: vienezul Algeier, unul din cei mai buni șahiști ai vremii. Autorul falsului era mecanicul Wolfgang Kempelen din Viena.

Problema unui „jucător de șah” îi interesează și pe ciberneticienii de astăzi, cînd se fac cercetări asidui în vederea creării unui creier electronic în stare să joace șah. Pentru moment, însă, nu există încă posibilitatea de a amplasa un asemenea dispozitiv într-un volum egal cu acela al corpului omenesc.

A. Gorbovski

Candidat în științe istorice

ASTRONOMIE

Ikeya-Seki
se îndreaptă
spre Soare

La 18 septembrie a.c. Ikeya și Seki, doi astronomi japonezi, au descoperit o cometă ce se îndreaptă spre Soare. În momentul de față, cometa este urmărită de toate Observatoarele importante din lume.

Comentînd evenimentul, astrofizicianul sovietic Boris Levin, doctor în științe fizice și matematice, a arătat recent, într-un interviu:

Studierea atență a orbitei pe care se mișcă planeta a demonstrat că ea se va izbi de suprafața Soarelui în dimineața zilei de 21 octombrie. Va fi un fenomen fără precedent. Astronomii n-au mai observat decît de două ori, în secolul trecut, comete care să treacă în apropierea Soarelui. Strălucirea lor devenea atît de intensă în momentul apropierii, încît puteau fi văzute și cu ochiul liber. Ea se datoră unor uriașe emanații de gaze din nucleul cometelor.

Observarea căderii unei comete pe Soare, fenomen natural extrem de rar, va prilejui acumularea unor informații științifice de mare importanță. Cometele formate în urmă cu milioane și miliarde de ani păstrează în ele mostre din materia originară a sistemului solar. De aceea, studiarea compoziției lor are o deosebită însemnătate pentru cercetătorii care se străduiesc să pătrundă misterul nașterii materiei și al vieții.

După părerea noastră, — a spus Boris Levin — în momentul cînd cometa se va apropia de Soare se vor degaja și vor apare în spectrul ei atomi și molecule care altfel nu pot fi detectate la distanțe foarte mari.

Vîrstă? 158 de ani! Și totuși, călăria continuă să fie exercițiul preferat.

mișcări influențează nu numai respirația ei și circulația sîngelui, metabolismul și secreția hormonilor. Așadar forța, rezistența, însușirea organismului de a se adapta la mediu sînt strîns legate de activitatea musculară, de mișcare. Oamenii de știință sovietici au stabilit că inerția fizică, sedentarismul predispun la tulburări ale metabolismului, la obezitate care acționează asupra sistemului cardio-vascular și favorizează ateroscleroza. Ambele stări accelerează uzura organismului și cauza lor are același punct de plecare: o activitate musculară insuficientă. E interesant și concludent să amintim aici că statistici recente au stabilit că numărul persoanelor slabe care ating vîrstă de 80 de ani este de trei ori mai mare decît al celor grase!

În urma unor riguroase observații științifice, în Uniunea Sovietică s-a constatat că absența activității musculare dăunează raporturilor stabile, de la bun început, între organism și mediul înconjurător. Încercînd să se apere, organismul eantă să se adap-

ORTOPEDIE

Atenție la mersul copiilor!

Copilul dv. a fost înzestrat de natură cu toate calitățile posibile: este drăguț, inteligent, cuminte. Are și poftă de mâncare, și un somn liniștit, și... toate calitățile, minus una: fără să știți de ce, copilul își duce picioarele înăuntru atunci când merge. Pe trotuar are un mers cam pieziș, legându-se ca o rață, iar adesea se plînge că-l dor picioarele. Dar dv. nu dați atenție acestui „fleac” și continuați să credeți că copilul „merge urît” pentru că... așa s-a învățat el!

În realitate, mersul vicios al copilului dv. se datorează unei afecțiuni congenitale sau dobândite, numită picior plat (pes planus). Nu-i greu de pus diagnosticul de picior plat. Mersul caracteristic, dispariția bolții piciorului în timpul statului în picioare, devierea călciiului în afară, în fine faptul că copiii bolnavi obosesc repede și se plîng de dureri în mușchii gambei trebuie să-i pună pe gânduri pe părinți. Din păcate, însă, această boală ortopedică destul de serioasă este de multe ori adusă la cunoștința medicilor târziu, când corectarea are puțini șanși de succes.

Stăruim indeosebi asupra datoriei părinților de a nu neglija această afecțiune a copilului, deoarece piciorul plat neglijat în copilărie se însoțește de complicații neplăcute la maturitate. Printre complicații amintim scoliozele și varicele, bătăturile, degetele în ciocan, monturile, tulburările de circulație periferică (picioare reci, vi-

de apă pe grupe musculare, este, de asemenea, o metodă terapeutică ajutătoare.

O altă metodă de corectare a piciorului plat este, în fine, încălțămîntea. Copilul bolnav nu trebuie să îmbrace încălțămîntea ușoară: sandale, papuci, pantofi de tenis, pantofi decupați la spate, care accentuează deformația tălpii piciorului. Este preferabil ca în primii ani copiii mici să poarte ghetuțe dintr-un material mai puțin flexibil, care să nu se deformeze și să mențină strîns glezna. În încălțămîntea se va introduce un susținător plantar, perfect mulat după forma piciorului plat, cu rolul de a ridica bolta plantară și de a proteja piciorul.

Cu aceste mijloace ortopedice relativ simple vom evita copilului suferințele de mai târziu ale unui picior plat necorectat la timp printr-un tratament corespunzător.

Dr. Nikolai Vatutin

LA INTREBĂRILE CITITORILOR

Tov. Iovan M. — Timișoara.

Ihtioza

Ihtioza (din grecește ichtyus „pește”) este o boală de piele caracterizată prin uscarea și descuamarea tegumentelor, care se desface în suvițe în formă de lamele amintind solzii de pește.

Deosebi, ihtioza este o boală ereditară și familială, a cărei cauză nu este cunoscută cu precizie. Boala începe în primii doi ani după naștere și persistă în tot cursul vieții. Ameliorări trecătoare se produc vara, când secreția de sudoare este mai mare; uneori survin atenuări la pubertate, ceea ce face să se considere că în apariția ihtiozei au un anumit rol și glandele endocrine.

Boala este generalizată dar e mai pronunțată pe coate, genunchi, abdomen, spate. Sint respectate: regiunea submamelonară, gîtul, pliurile articulațiilor mari (cotul, axila, inghinal, genital), fața și mucoasele.

Cazurile variază de la formele cele mai ușoare (descuamație uscată, piele aspră) pînă la leziuni cornoase, grizate, albicioase, cu aspect de piele de șarpe sau crocodil.

Tratamentul este simptomatic, paliativ, substitutiv al secreției fiziologice. Tratamentul etiologic nu există.

Pentru îndepărtarea scuamelor se recomandă băi calde de săruri sau sulf, zilnice sau la 2 zile, câte 1—2 ore. După baie fricțiune generală cu emoliente ca: vaselină boricată 2—5% sau salicilată 2—5%. O pomadă bună este cea cu acid salicilic:

Rp. Acid salicilic 2,5 g
Vaselină
Lanolină

aa 50 g

D. S. extern local.

Mai sint indicate băi de soare repetate (nu la munte!) sau băi de lumină zilnice circa 15 zile, alternînd cu băi calde alte 10—15 zile.

nete) cu transpirație abundentă și urît mirositoare ce însoțesc frecvent piciorul plat. La fete, după cea mai mică oboseală, gleznelor se umflă de jur împrejur, stînjînd și mai mult mersul. În sfîrșit, datorită poziției vicioase a tălpii, bolnavii de picior plat nu pot munci mult timp în picioare, ceea ce creează obstacole în alegerea meseriei lor.

Din momentul cînd boala a fost diagnosticată, piciorul plat congenital sau dobîndit trebuie corectat, întrucît el nu se poate îndrepta de la sine. Cum piciorul plat se datorează unei slăbiri a musculaturii piciorului, tratamentul are ca scop întărirea mușchilor. În acest scop se vor face zilnic masajele ale piciorului timp de zece minute, însă fără brutalitate pentru a nu provoca dureri.

Un alt mijloc terapeutic la îndemîna oricui îl constituie programul zilnic de gimnastică pasivă sau activă pentru întărirea bolții plantare. Acest program va fi executat cu picioarele goale dimineața după sculare, cu ferestrele deschise sau în aer liber, pe un sol neted, nu prea dur. Durata unui asemenea exercițiu nu trebuie să depășească 10—15 minute. El constă în următoarele poziții:

a) se așază copilul cu călcîiele alăturate și degetele separate;

b) se pune să stea în virful picioarelor;

c) se lasă în jos pe marginea externă a piciorului;

d) sprijinindu-se pe marginea externă a piciorului, îl punem să îndoie degetele picioarelor. Un astfel de exercițiu se poate repeta de 3—8 ori, după care copilul este pus să umble prin cameră în virful picioarelor. Apoi se repetă încă o dată același exercițiu.

În afară de figurile arătate mai sus, un bun exercițiu este și mersul pe nisip, iar și mai bună este cătărarea pe stîlpi netezi, pe care bolnavul trebuie să-și cuprindă cu marginea internă a plantei piciorului.

Hidroterapia, sub forma băilor calde de picioare în fiecare seară sau a unor curenți

Regimul alimentar va fi bogat în lichide, grăsimi, untură de pește, cu sare puțină.

Ca tratament general se recomandă vitamina A în doze mari (100 000 u. pe zi timp de 3—4 săptămîni) și injecții cu hormoni, în special ovarieni.

Rezultate durabile nu se pot asigura. Boala este cronică, dar poate fi mai ușor suportată printr-un tratament paliativ corect.

Medicus

SFATURI PRACTICE

FARMACIA DIN BUCĂTĂRIE

Laptele și ouăle

în medicină

1 Ouăle crude sînt foarte indicate pentru întremarea anemiilor și convalescențelor. În acest scop oul se va bate bine într-o ceașcă turnîndu-se lapte rece pe deasupra, după care se va bea. Alte rețete: ouă crude bătute cu vin negru sau bere neagră ori cacao; gălbenuș bătut bine cu zahăr, puțină zeamă de lămîie și subțiat cu ceai fierbinte.

2 Arsurile ușoare se pot trata comod cu lapte sau ouă. Cu lapte: se moaie partea rănită în lapte fierț răcit și se ține în el pînă cînd durerea se potolește. Se pot face și comprese cu lapte. Cu ou: se folosește albușul, care se unge pe partea arsă, alcătuiind astfel un „pansament” minunat.

3 În multe intoxicații primul ajutor poate fi dat cu lapte și ouă, ce sînt excelente antidoturi. Astfel în intoxicația cu cupru (sulfat de cupru); mercur (sublimat, cianură, calomel) se dau bolnavului imediat după ingerarea toxicului 3—4 albușuri de ou amestecate cu lapte sau cu apă; în intoxicația cu plumb se administrează bolnavului apă albuminoasă (cu albuș de ou) și lapte.

4 Laringita acută catarală (răgușeala) se ameliorează imediat dacă se bea lapte cald la care se pot adăuga 1/4 linguriță de bicarbonat și 1—2 lingurițe de miere.

5 Pentru îngrijirea părului și pentru combaterea mătreaței folosiți la spălat două gălbenușuri pe care le bateți spumă în apă caldă. Spălați părul cu această compoziție, clătiți-l apoi, fără a folosi săpun.

6 Pentru femei, ridarea feței constituie o neplăcere care poate fi ameliorată cu ajutorul ouălor utilizate în întregime sau numai albușuri ori gălbenușuri. Albușul se recomandă în special pentru tenuri grase. Pentru a-și mări efectul, se va adăuga și o jumătate de linguriță de zeamă de lămîie (pentru acțiunea ei astringentă). Pentru tenurile uscate se recomandă gălbenușul de ou, care se freacă cu ulei ca o maioneză.

Atît masca de albuș cît și cea de gălbenuș se țin pe față pînă se usucă (cam 20 minute). Se spală apoi obrazul cu apă caldă și se clătește cu apă rece.

7 Împotriva coșurilor de pe față (acneea) se va folosi în loc de săpun gălbenușul de ou pentru spălarea obrazului în fiecare seară. Gălbenușul țînut la rece poate fi folosit cîteva zile la rînd.

Dr. E. Borianov

— Iertați-mă, domnule profesor, voiam să vă întreb dacă creierul...
— Acum am altceva în cap! Treci mai târziu.

Poșta medicului

MARIA PETRESCU — com. Curtișor, Slatina: Cum diagnosticul de „nefrită cronică” se pune pe baza unor examene de laborator, ni se pare inoportună afirmația dv. „toate analizele au ieșit negative”. Simptomele, cam sumar descrise, pledează totuși pentru această afecțiune. Pentru a vă putea da un sfat, vă rugăm să reveniți, relativ timp, emițînd ipoteza unei alergii dicamentoză, vă recomandăm să luați N (Anafilin), trei drajeuri pe zi și să ne comunicați apoi dacă v-au mai apărut umflături.

C. S. — Timișoara: La vîrsta dv., de 20 ani, nu este permis să afirmați „mi-e jenă” mă duc la vreun medic”. Pentru a elimina desăvîrșire ipoteza unui reumatism articular consultați medicul de circumscripție sau de trepîndero, care vă va recomanda în primul rînd cele mai obișnuite examene de laborator: viteza de sedimentare a hematiilor, Altcum n-are sens să vă tratați după sfatul mamei sau prietenilor. Nu vă faceți griji inutile și, prin urmare, puteți practica exerciții de gimnastică cu extensorul.

ELISABETA CORDOȘ — com. Nelu, Cislău: Am răspuns întrebărilor puse de dvs. prin poșta.

M. B. — Timișoara: Vă recomandăm Testosteron, injecții intramusculare 25 mg/zi, de 5 ori pe săptămîină reducînd ulterior doza la 25 mg de 2 ori pe săptămîină sau chiar o dată pe săptămîină. Pentru insuficiența testiculară secundară veți face un tratament de stimulare cu gonadotropin (fiolă a 500 u.i.), timp de 10 zile. Pe gură, vitamina E 3—4 drajeuri zilnic.

J. S. — Suceava: În psoriazis a dat bune rezultate Testosteron (fiolă a 25 mg) 5 injecții zilnic, administrate între ziua a 12-a și a 20-a a ciclului menstrual. Vă recomandăm de asemenea pomada următoare: crisarobin 1,5 g, cadin 20 g, vaselină 50 g, lanolină 10 g, sarobina nu trebuie însă niciodată aplicată, lață, din cauza conjunctivitelor grave la care poate da naștere, și nici în psoriazisul organelor genitale și al picilor, la nivelul cărora are acțiune iritantă. Vom publica în curînd un articol pe această temă dermatologică.

IONEL D. IONEL — Cluj: 1) Pentru liniștirea și suflarea, reproducem mai jos rîndul unui cunoscut sexolog german, dr. Max Hodin, om de știință cu orientare marxistă, care în cartea sa „Băiat și fată” răspunde chiar la întrebările ridicate de dvs.:

„Medicul nu poate hotărî dacă un proces zic poate fi considerat drept viciu atît timp de acest termen se leagă și o noțiune morală, adevărate vătămări fizice sau psihice constatate numai la persoane care pot fi considerate oarecum nevropate, la care așadar dezvoltarea anormală a personalității nu era în devăz urmarea viciului, ci mai mult consecință a fricții exagerate de urmările acestuia”. Prin urmare, alungăți orice temere nejustificată, copilul dv. fiind lipsit de gravitate. Nu, nu nici ereditar, iar practicarea lui nu lasă vătămări fizice sau psihice. Este necesar însă un efort de voință pentru a renunța definitiv la hidroterapia (dușurile scotiene, fricțiunile sportive și evitarea oricăror băuturi excitante (alcool, cafea), eventual 1—2 comprimate Bromoval sînt utile. 2) Căsătoria, firește, este „soluție”, cum spuneți dv., cu condiția să se bazeze sentimentul profund al dragostei. 3) Nu poate avea nici un fel de consecințe mai tîrziu Spermă statalul nostru v-a restabilit echilibrul sufletec.

VICTOR B. — Corabia: După ultimele rezultate statistice ale măsurătorilor antropometrice făcute pe sute de mii de tineri din țara noastră reiese că înălțimea medie a adolescenților de vîrsta dv. este de 1,72 cm. Prin urmare, înălțimea dv. este perfect normală. Nu este exagerat să creșteți pînă la 22—23 de ani, cînd creșterea în înălțime încetează, cu încă 2—3 cm. Dacă doriți totuși un „stimulent” natural al creșterii, vi-l recomandăm: soarele mării, stîmperii hormonale: Prolan, Epifizan, Timus. Este necesară, în prealabil, o radiografie a genitului, pumnului și cotului pentru a se constata dacă cartilagiile de creștere nu sîntificate.

E. MIHĂILESCU — Sinaia; ANETA GUȚAN Ploiești; ANCUȚA MARCELA — Brașov; CRISTEA A. ION — București; ANCA IOANA — vinești: V-am răspuns prin poșta.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor, cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poșta sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de destinație. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celorlalte prin poșta.

DESCIFRIND SENZAȚIONALUL

Ciudățeniile lacului Funduzi

Intr-un număr trecut al revistei noastre am publicat, sub titlul „Un lac cu semne de întrebare“, o notă despre ciudățeniile lacului african Funduzi. Astăzi sintem în măsură să revenim cu noi amănunte, relate recent de candidatul în științe geografice I. G. Lipeț, colaborator al Institutului de geografie de pe lângă Academia de Științe a U.R.S.S.

Deși lacul Funduzi, din Africa de Sud, a fost explorat în ultimele decenii de mai multe expediții științifice străine, o bună parte din semnele de întrebare ridicate de caracteristicile neobișnuite ale apelor lui au rămas nerezolvate. Aceste caracteristici sint, într-adevăr, ieșite din comun. Pe lângă faptul că apa lacului are un gust specific foarte neplăcut (deși apa râului Mutali, care se varsă în lac, e proaspătă și curată), ea constituie un mediu total neprielnic viețuitoarelor. Cum se explică împrejurarea că în Funduzi nu trăiesc pești, iar dintre plantele acvatice cresc numai anumite alge, în timp ce în râul Mutali peștii abundă? Și de ce în vecinătatea imediată a lacului nu poate trăi nici o plantă? Malurile lacului sint căptușite cu stinci cafenii, golașe. La o depărtare de cîteva metri apare o vegetație sărăcăcioasă, formată mai ales din specii xerofite, pentru că abia la 17 metri deasupra nivelului apei să înceapă pădurile care înconjoară lacul. Cercetătorii acestei probleme n-au putut da un răspuns definitiv la aceste întrebări. I. G. Lipeț consideră că lipsa faunei, de pildă, și însușirile toxice ale apei s-ar datoră unor microelemente (bor sau crom) iar dispariția „misterioasă“ a celor ce se aventurează pe lac s-ar explica prin virtuțile puternice provocate de debitul subteran al apei — și nu de vreun „balaur“, cum cred triburile bavenda ce populează regiunea și cum au scris și o seamă de publiciști occidentali mai puțin scrupuloși. În ce privește diferența calitativă dintre apa lacului și aceea a râului Mutali, ea s-ar putea explica — sugerează I. G. Lipeț — prin pătrunderea în apele lacului a unor izvoare minerale semnalate în împrejurimi.

Cea mai cumplită „acuzatie“ adusă lacului Funduzi este, însă, aceea că apa lui pricinuieste moartea tuturor celor care o beau sau se scaldă în ea. Într-adevăr, africanii obișnuiesc să bea orice apă dulce (nu se dau în lături nici de la apa tulbure a Nilului) dar o amară experiență i-a învățat să nu se atingă de apa lacului Funduzi. Se pare că moartea e provocată de sărurile acidului cromic (prin partea locului sint zăcăminte de minereu de crom) care sint foarte toxice și, în plus, se află în apa lacului în concentrații ce depășesc limita admisă.

În sfîrșit, mai rămîne de elucidat o ciudățenie a apei lacului: dispariția ei din orice recipient. De obicei, exploratorii umpleau sticlele cu apă în timpul zilei, cînd temperatura lichidului era destul de ridicată. Noaptea (se știe că în Africa de Sud nopțile sint răcoase) temperatura apei scadea. Or, răcirea soluțiilor concentrate de săruri e însoțită, în ultimă instanță, de cristalizare. Dacă exploratorii ar fi cîntărit recipientele pline cu apă și apoi pe cele goale, după „dispariția“ ei, ar fi constatat, fără doar și poate, că ele au aceeași greutate! Iar dacă după a doua umplere apa se menține două-trei zile, e fiindcă depunerile de pe pereții recipientului ameliorează schimbul de căldură, răcirea se produce mai lent și, prin urmare, procesul de cristalizare e și el încetinit.

Dar chiar și cu aceste cîteva precizări, lacul Funduzi continuă totuși să rămînă o enigmă. Poate și pentru că studiul lui e extrem de dificil, lacul fiind situat într-o zonă greu accesibilă.

PĂREREA DV.?

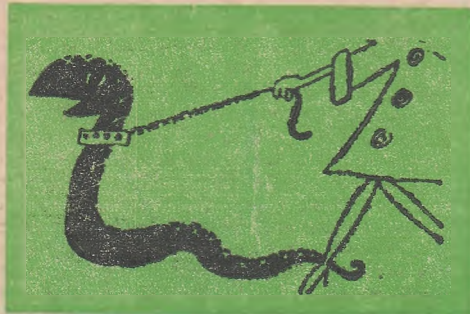
Se poartă șerpii...

Nu demult, în metroul din New-York s-a produs un incident ieșit din comun: de sub paltonul unui călător și-a făcut apariția un șarpe boa. Pasagerii s-au speriat, metroul a fost oprit și stăpînul reptilei arestat.

Moda de a ține pe lângă casă crocodili, leopardi și mai ales șerpi e foarte răspîndită în „lumea bună“ din New-York. În zgîrie-norii marelui oraș sălășluiesc — în afară de alte jivine — 2.000 de șerpi. Cifra aproximativă, deoarece numărul lor continuă să crească, după cum crește și numărul membrilor Societății iubitorilor

de reptile. În momentul de față, cei 300 de membri ai societății se ocupă cu propaganda în favoarea șerpilor, aceste „ideale animale domestice“. Pentru cei cărora afirmația le-ar putea părea hazardată, cităm cîteva din argumentele iubitorilor de reptile.

Pentru achiziționarea și întreținerea șerpilor nu e nevoie de o autorizație ca pentru crocodili, de exemplu. În plus, crocodilii au un caracter mult mai dificil. Un alt avantaj ce pledează pentru șerpi e că pot fi lăsați în casă singuri timp de două săptămîni fără să aibă de suferit. Sau, dimpotrivă, cei ce nu se îndură să se despartă de preferații lor un timp atît de lung îi pot lua cu ei. Sint ușor și comod de transportat... Șarpele boa Willy, de exemplu, din Greenwich-Village, și-a însoțit stăpînul în cîteva călătorii în Eu-

ropa. Hrana șerpilor costă și ea foarte puțin. Ei nu cer niciodată de mîncare, iar păianjenii și șoarecii îi satisfac pe deplin. Dacă ghinionul face însă ca în casa respectivă să nu existe șoarecii, ei pot fi procurați. De unde? Cererea dă naștere la ofertă. Negustorii cu spirit de inițiativă au și organizat desfacerea acestei mărfi deficitare.

În sfîrșit, pe lângă toate aceste calități șerpilor o mai au și pe aceea de a se îngriji singuri de culcușul lor. Uneori se întîmplă, ce-i drept, să-și mai deranjeze stăpînul, dar numai cînd le e frig și caută adăpost sub plapumă.

Cam așa sună pledoaria iubitorilor de reptile. Judecați singuri dacă au dreptate sau nu.

(Din „Nedelea“)

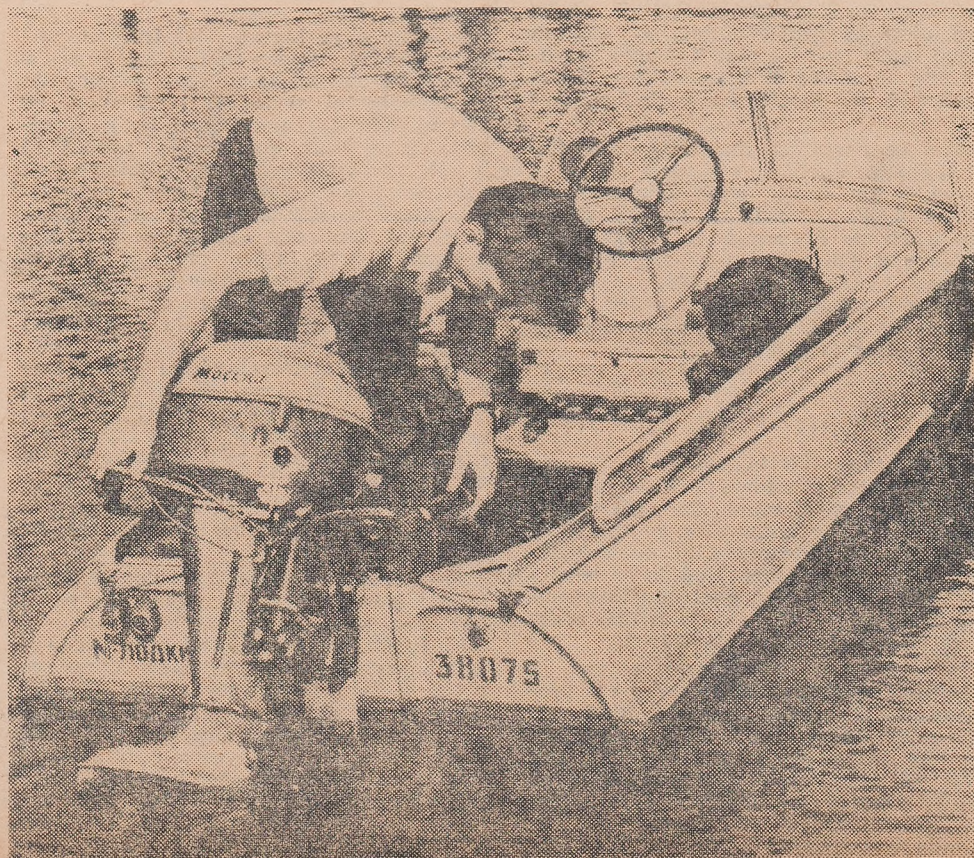
PENTRU TIMPUL LIBER

La plimbare cu automotobarca

Cine are prilejul să zăbovească cîteva zile la Ceboksari (capitala R.S.S.A. Ciuvașe) remarcă, fără îndoială, pe străzile orașului niște vehicule ciudate. Niște bărci pe roți, care opresc la stopuri și apoi pornesc mai departe o dată cu șirul de mașini, de care nu se deosebesc nici prin viteză, nici prin maniabilitate.

Prima automotobarcă a fost construită de Leonard Dubinin, inginer într-o uzină din oraș. Ea s-a dovedit un mijloc ideal de transport, mai ales în timpul concediilor. Curînd, exemplul lui Dubinin a fost imitat de alți ingineri și tehnicieni, și astăzi există la Ceboksari un număr apreciabil de automotobărci.

După cum arată constructorii ei, automotobarca e confecționată dintr-o barcă

Automotobarca pe apă

obișnuită de aluminiu, care poate fi procurată în mod curent în magazinele de articole sportive din U.R.S.S., din cîteva piese auxiliare, un motor de scuter „Tula-200“ și un motor suspendat „Moskva“.

Cînd ajunge pe malul unei ape, proprietarul automotobărcii detașează suspensia și montează motorul „Moskva“. Toată operația durează cel mult cinci minute.

Automotobarca atinge o viteză de 28 km pe apă și 45 km pe șosea.

DE PRETUTINDENI

Accidentul norocos

Pe cînd pedala energic, întorcîndu-se voios acasă de la culesul ciupercilor, un pensionar din Alençon (Franța) a intrat într-o groapă și s-a rănit ușor, așa încît și-a încheiat plimbarea cu o internare în spital. Aci cineva a avut ideea să examineze ciupercile: toate au fost găsite otrăvitoare și, unele, chiar mortale.

Goană după aur

Neamul gîștelor rămîne la înălțime, conținînd să rezerve, din cînd în cînd, oamenilor cîte o surpriză. Într-o gîscă sacrificată în vederea unui ospăț familial în localitatea Lewiston (Montana, S.U.A.), s-a găsit o pepită de aur. A urmat un masacru al tuturor palmipedelor din oraș, acțiune total neucigată, pentru că, deși în unele din ele s-au mai găsit boabe de metal prețios, dispariția întregii stîrpe a făcut imposibilă aflarea „minei de aur“ în care se aprovizionaseră. Într-un tîrziu, misterul care i-a lăsat pe lewistoncezi cu buzele umflate a fost totuși lămurit: un săculeț cu plombe de aur trimis de un stomatolog la atelierul de prelucrare se găurise și și semănase prețiosul conținut pe jos.

Cununie cu peripeții

La Cremona, în Italia, s-a desfășurat o cununie cu peripeții. Tocmai cînd perechea urma să pronunțe decisivul și mișcătorul „da“, fratele mirelui a leșinat și, în cădere, s-a rănit grav. De emoție, mirele și-a pierdut și el cunoștința. Asta a

fost, însă, prea mult pentru mireasă, care a împărțășit pe dată soarta iubitului ei. Ceremonia n-a putut fi încheiată decît după ce flacoanele cu sare volatilă și-au îndeplinit funcția de reanimare.

După chipul și asemănarea noastră

„Ceea ce este considerat necuviincios la oameni ar trebui să fie indecent și la căței și-a spus Deborah Lewis, o gospodină de 39 de ani din Londra. De atunci, Miți, puțelul ei, poartă niște pantalonși albaștri-negri împodobiiți cu danteluță. „Cred că Miți nici n-ar mai cuteza să apară altfel în lume. În orice caz pare foarte mulțumi-

varia

VIA MOSCOVA

„Eureka!“

a exclamat dirigintele

Cînd e vorba de Moscova, capitala U.R.S.S., nimeni nu se incurcă la stabilirea coordonatelor ei geografice. Dar dacă se vorbește despre orașelul Moscova, situația se schimbă. Sint puțini, ba chiar foarte puțini cei care știu că orașelul Moscova se află în statul

Texas (S.U.A.). Și încă n-ar fi nimeni din ignoranța s-ar opri aici. Celebrul orașelului american pricinuieste, însă, locuitorilor acestuia din urmă o sumă de neplăceri. De pildă, o bună parte din scrisorile care vizează orașelul american Moscova nu ajung la destinație decît după trei prin capitala Uniunii Sovietice. În vitabilele întîrzieri atrag după ele nume roase reclamații, la care dirigintele poșt-s-a plătisit să răspundă. În cele din urmă după o matură chibzuință, el s-a adresat Organizației Națunilor Unite cu rugămintea... de a îndupleca Uniunea Sovietică să schimbe numele capitalei sale. Într-un caz, nu?

GENEALOGIA ȘI ARITMETICA

Cîți strămoși avem

Să calculăm. Prima generație, tatăl mama, două persoane; următorii ascendenți, bunicii și bunicile — patru, apoi străbunicii și străbunicile — opt. Și așa mai departe, în progresie geometrică, pînă ajungem la a paisprezecea generație 16.384 de ascendenți. Dar să nu ne pripim cu concluziile. Așa arată calculul teoretic. În realitate, numărul strămoșilor e mult mai mic, căci unii dintre ei se repetă. Să urmărim, numeric, genealogia cîtorva familii de vază (fiindcă „muritorii de rîu nu se ocupă de arborele lor genealogic. Cîți din noi ne cunoaștem, într-adevăr străbunicii?).

Unul din cei mai studiați arbori genealogici e cel al arhiducelui austriac Franz Ferdinand (a cărui asasinare în 1914 constituie pretextul pentru declanșarea primului război mondial). A patra generație de ascendenți ai arhiducelui numără nu 16 ci 12 persoane, a șasea generație 1 iar a paisprezecea 1514 persoane, de peste 10 ori mai puține decît arată calculul teoretic. Wilhelm al II-lea a avut 24 de strămoși în generația a cincea și 256 în generația a zecea. Din aceste și alte exemple de genealogii cunoscute se poate stabili cifra medie pentru fiecare dintre noi. Avem, astfel, 13 strămoși în a patra generație, 23 în a cincea, 261 în a zecea și 16.384 (și nu 16.384) în a paisprezecea generație. Așadar, acum patru secole 1.605 oameni au pus bazele existenței noastre de azi.

I. Kerimov

JOCUL DE-A ISTORIA

umărați inexactitățile

Alți autori de romane istorice — și între ei unii dintre cei mai celebri — poticnit de buturuga anacronismului, înd evenimente într-o altă epocă de-zele în care avuseseră realmente loc punându-și personajele să folosească unii și obiecte necunoscute încă în pe- la respectivă. Să ne imaginăm, de-și, următorul pasaj:

După strălucita victorie obținută la de un ofițer se apropie de Napoleon declară, cu ochii strălucind de admi-:

Sire, sînteți cel mai mare conducător și al tuturor timpurilor“.

Exemplul de mai sus, anacronismul în ochi. Napoleon a dobîndit într-a- r o mare victorie în apropierea oră- lui italian Arcole, dar faptul s-a pe- ut în 1796, cînd el era unul din gene- Republicii Franceze. Prin urmare ni- i nu i se putea adresa cu titlatura Sire“, care i s-a cuvenit abia din 1804, s-a încoronat ca împărat.

Petru, care vor să-și verifice cu- înțele istorice, iată și un alt text, la de imaginar ca și cel dintîi. Îi invităm cititori să-l analizeze cu atenție și să- tere anacronismele pe care le con-

veobosit, Ramses al II-lea stătea pe- asupra globului terestru, măsurînd anțele cu ajutorul unui ac magnetic și emînd planurile viitoarelor sale cu- ri.

oaptea se pogorise asupra Memphisu- Pisica preferată a faraonului moșăia pe- ra lui de muslin și clipea alene ori- cîte ori razele trimise de farul din xandria treceau prin încăperea regală. ivul creștin, care ținea deasupra lui un opaiț de seu, picotea și el de n. Numai strălucitul reprezentant al i de a XVIII-a dinastii părea că nu ia seamă ceasul tîrziu, prîndu-și degetul arătător asupra i- seși și îndepărtatei Oceanii, el murmu- pentru sine:

Voi răzbate pînă aci. Voi construi uri de piatră, care vor uni insulele, înd musonul. Voi zidi apeducte, care

vor face ogoarele să dea rod întreit. Pre- tîndeni lumea va slăvi, mulțumită mie, nemuritorul Egipt. Fiul meu, Sesostris, va fi mindru de mine.

Și întinzînd brațul într-un gest simbo- lic de dominație, Ramses al II-lea lovi cu mineca sa de mătase un vas de cristal, care se sparge de dalele de ciment. Spe- riată, pisica se urcă dintr-un salt pe oro- logiul înecrustat cu fildeș, răsturnînd pe covor narghileaua faraonului“.

Ați citit? Ați recitat? Cîte anacronisme ați găsit și care sînt ele?

Celor doritori să se verifice, le oferim răspunsul:

— Ramses al II-lea a făcut parte din dinastia a XIX-a, și nu a XVIII-a.

— Sesostris este un alt nume sub care era cunoscut același faraon, și nu fiul lui.

— Domnind între anii 1300—1234 înain- tea erei noastre, el nu putea avea un sclav creștin.

— Pe atunci nu exista încă Alexandria, cu alfit mai puțin farul ei. De altfel, dis- tanța care o desparte de Memphis e alfit de mare, încît chiar dacă Ramses ar fi trăit după întemeierea Alexandriei (332 î.e.n.) tot n-ar fi putut vedea, din capitala lui, nici o rază de lumină provenită din portul de la Mediterana.

— Țării i se spunea pe vremea aceea Kimit și nu Egipt.

— Faraonul nu putea visa la cucerirea Oceaniei, căci pînă la descoperirea ace- steia aveau să mai treacă aproximativ trei milenii.

— Litiera de muslin, opaițul de seu, acul magnetic, vasul de cristal, orologiul și narghileaua erau obiecte necunoscute pe timpul lui Ramses.

— Nu se construiau pe atunci nici ape- ducte, nici poduri de piatră.

— Musonul nu suflă în Oceania.

— Faraonul nu avea cum să se plece a- supra unui glob terestru, deoarece vechii egipteni își imaginau Pămîntul ca o far- furie.

Șaptesprezece anacronisme într-un text de cîteva rînduri... Un mic record, nu- i așa?

I. Grebov

Ultima dragoste lui Petru cel Mare

(Urmare din pag. 4-a)

și crud — nu mai crud decît timpul — la minie, iubind desfătările lumesti mult decît se cuvenea unui mare con- ător, nestatornic în sentimente și ați- ini, ce îl va fi îndepărtat de Ekaterina — îl va fi atras către Maria?

de o parte, o tovarășă de viață solidă, ificată, pe de altă parte seducțiunea i tinere de optsprezece ani și nădejdea a dobîndi un moștenitor. Această nă- le spulberată, el revine la vechea lui astă, dar în inima lui continuă să stă- e și să biruie nu numai nuri tinerei și gașei domnițe ci, oricît ar părea de cu- , în primul rînd și mai cu seamă cali- le ei spirituale.

oboritoare — prin mama ei — dintr-o iveche familie nobiliară, fiică și nepoată și de fiu, și de fiică — de suverani, ria, cu rafinementul și cultura ei, re- zenta pentru Petru acel stadiu superior civilizație și desăvîrșire la care, pentru nsuși și pentru țara lui, a năzuit o viață reagă.

ntre Ekaterina și Maria, încotro avea se aplece cumpăna?

ată, însă, că Aceea care liniștește totul pă și de rîndul acesta zbuciumul celor i suflete: în aceeași iarnă a revenirii riei, în noaptea de 27/28 ianuarie 1725, ul Petru I, cel Mare, își dădu obștescul rșit.

Vu se numise nici un moștenitor. O ra- lă și îndemnică manevră a lui Men- tov și Tolstoi determină Senatul să pro- nă, în aceeași dimineață, ca succesoare tronului pe Ekaterina I.

Maria mai trăiește încă mulțiani după eastă lovitură. Ea mai vede, după moar-

tea rivalei sale, urcîndu-se pe tronul țari- lor ruși care un moment îi fusese atit de aproape, încă doi suverani: pe Petru al II-lea și pe Ana Ivanovna.

Departate de curte, refuzînd o nouă cerere în căsătorie, a unui prinț gruzin, Maria își împarte anotimpurile între casa de la Mos- cova și moșia de la Mariino. Prietenii ei de căpetenie rămîn cărțile și muzica.

Din cînd în cînd o încearcă dorul de țară și reînvie vechiul vis al tatălui ei: „Noi am trăit numai jumătate din viața noastră... îi scrie ea fratelui în 1736. Poate vom vedea din nou cîndva vechea noastră patrie și vom trăi în liniște. Dar mie mi se pare că acela care va deveni domn al țării trebuie să primească asupra-și toată sar- cina stăpînirii. Așadar, dacă ție îți va fi destînlul să fii domn al patriei noastre, va trebui să-ți iei rămas bun de la plăcerile comode ale vieții de filozof“.

Relațiile epistolare cu iubitul ei frate Antioh reflectă o stare de ataraxie nu lip- sită de nobleță: „Citesc cărțile ce mi-ai procurat și găsesc în ele un divertisment... Se zice că mai bine să rămii fără compa- nie decît să te găsești în companie rea“.

Moartea prematură a lui Antioh, în 1744, la numai 36 de ani, îi aduce o ultimă lovi- tură și o scufundă într-o stare de melan- colie ce nu mai are nimic comun cu filo- zofia: „cu aceasta încheind — scrie ea în 1754 — rămîn în cea din urmă scribă în această biată viață a mea“.

O lună mai tîrziu după aceste îndure- rate rînduri, în ziua de 9 septembrie, în- chidea ochii și se cobora în mormîntul din biserica Sf. Nicolae din Moscova, alături de frații ei, aceea care, acum iertată de toți și de toate, fusese domnița Maria Cantemir.

Folosind zilnic peria și pasta de dinți asigurați:

- dezinfecția gurii;
- combaterea cariilor dentare, a gingivitelor și a inflama-țiilor din cavitatea bucală;
- înlăturarea pietrei de pe dinți;
- curățirea și albirea dinților.

Pasta de dinți preferată precum și perii de dinți pentru copii și adulți găsiți la
MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM

PENTRU
CONFECȚII
CEREȚI
TESĂTURILE
DE
MĂTASE ȘI RELON
PRODUSE DE

mătasea roșie

CISNĂDIE

CONSUMAȚI

DROJDIA FORTIFIANTĂ

Drojdia fortifiantă are importante calități nutritive prin conținutul mare de vitamine și în special vitaminele grupei B, în care este foarte bogată, și este bine tolerată ca supliment în alimentația omului.

Drojdia fortifiantă este indicată în special pentru persoanele care folosesc în alimentația zilnică un regim dietetic care, deși asigură principiile nutritive, nu reușește — în majoritatea cazurilor — să asigure necesarul de vitamine de care organismul are nevoie.

Un supliment de 10—15 g zilnic completează deficiențele vitaminice ale dietelor sărace.

În diabet se recomandă 10—15 g pe zi, iar în stări carentiale de nutriție, stări astenice și în toate cazurile în care se administrează antibiotice, doza de drojdie fortifiantă este de cca. 10 g zilnic și poate ajunge chiar la 50 g pe zi dacă organismul suportă bine.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu cele două mese principale ale zilei (prînz și seara), pe stomacul plin, fie uscată, în reprize mici, antrenată cu apă, fie dizolvată în prealabil în puțină apă.

Ce trebuie să știm pentru 1966

● Caracterul util, practic și elegantă sunt principiile de bază ale modei anului 1966. În îmbrăcăminte va predomină stilul sportiv, armonia de linii și culori.

● Unele femei cred că cu cât au mai multe rochii cu atât e mai bine. Să fie chiar așa? Un ansamblu cu piese și garnituri care se pot combina în citeva

Pardesiu sport, de piele, creat de Casa de modă din Moscova.

variante poate face ca femeia să pară întotdeauna elegantă, modernă. În 1966 vor predomină ansamblurile.

● Moda 1966 se depărtează puțin de laconismul și severitatea din anii trecuți. În consecință, vor fi moderne și culorile tari, voiaante și tonurile pastelate. Se vor purta: tonuri reci de roz, aurii până la oranj, verzi, albastre. În îmbrăcăminte sportivă se folosesc cu succes culorile contrastante, pentru fetele și femeile tinere chiar combinația insolită de oranj cu zmeuriu.

● Nu va fi obligatorie o singură siluetă. Femeile vor putea purta și rochii drepte, și ușor ajustate.

● În materie de garnituri vor fi foarte moderne florile. Bijuteriile sînt tot mai mult surghiuinite de broderia cu perle, cu paiete, cu mărgelile. Și dantela e la mare cinste. Pe bluzele festive, volanșele de cele mai diverse tipuri stau foarte bine.

● Pentru bărbați, în îmbrăcăminte de fiecare zi va rămîne modernă silueta dreaptă. Pantaloni drepti de la genunchi în jos, veston încheiat sus, cu șlituri pe părți sau la spate.

● Pentru tineri se recomandă combinația veston-pantaloni din țesături diferite.

● În ce privește pantofii, la cei de damă se va renunța la tocurile cui, acestea fiind înlocuite cu tocuri mai joase, mai trainice.

● Atît la încălțămîntea bărbătească cît și la cea de damă virțurile ascuțite vor face loc celor mai rotunjite.

● Cizmulițele vor continua să se poarte: cele joase cu toc mic, cele înalte cu toc înalt.

PENTRU PĂRINȚI

Trebuie reeducați stîngacii?

Pînă în ultima vreme oamenii de știință nu se preocupau serios de comportarea stîngacilor. De regulă, acestora li se pu-

nea la școală creionul în mîna dreaptă și erau obligați să scrie. Dacă copilul nu asculta, era pedepsit. Apoi psihologi și medici cu notorietate au lansat altă versiune: micii stîngaci nu trebuie silîți niciodată să facă ceva cu mîna dreaptă, dacă nu vor. Trebuie să li se dea o totală libertate de a alege cu ce mîna să scrie și să lucreze.

Dar, recent de tot, cîțiva pedagogi tineri au venit cu o nouă teorie: într-o oarecare măsură amestecul maturilor este de preferat neamestecului.

Cine are dreptate? Dar mai întii să încercăm să ne lămurim asupra acestei însușiri ciudate cu care natura a înzestrat o parte a omenirii.

La prima vedere s-ar părea că e simplu să stabilești dacă copilul e stîngaci. Ajunge să-l urmărești atent, să observi dacă se împotrivesc în vreun fel indicației de a scrie cu mîna dreaptă și problema e epuizată: e stîngaci. Dar o asemenea sentință s-ar putea dovedi pripită. Cu ajutorul celor mai noi metode de cercetare se poate stabili că stîngaciul se deosebește de ceilalți copii înainte de toate pentru că centrul lui nervos sînt inverși. Toată partea lui stîngă — nu numai mîna stîngă — e mai bine „înarmată” decît cea dreaptă, mai activă, mai capabilă de acțiune. Acestei activizări îi sînt subordonate organele interne, precum și picioarele, vederea, iar uneori chiar și auzul.

Cît e de mare numărul acestor copii? În categoria 6—8 ani, ei alcătuiesc cam 8,8 la sută, iar de la 8—20 de ani șase la sută. Această dinamică este rezultatul influenței pedagogilor asupra elevilor: în procesul de învățămînt se obțin unele victorii asupra deprinderilor înnăscute. Apoi, contează și obiceiul de a-i tachina pe cei care nu seamănă cu ceilalți, cu porecia ofensatoare: stîngaciul.

Dar e bine să obligăm stîngacii să se folosească de mîna dreaptă ca „mîna principală”? Părinții se ciocnesc de această întrebare în ziua cînd odrasla lor calcă pentru prima oară pragul școlii. Cei mai mulți părinți și pedagogi cred că e nevoie de o intervenție energetică și declară război miinii stîngi a micuților. Mult mai redus e numărul celor care sînt pentru ca copilul să crească, să se dezvolte și să învețe în armonie și nu împotriva datelor lui naturale.

Probabil că adevărul e undeva la mijloc, între aceste două poziții extreme. Înainte de a rezolva problema comportării „stîngi” sau „drepte” a copilului, trebuie stabilit gradul predispozițiilor lui ereditare, trebuie lămurit dacă părinții au fost stîngaci etc. Factorul ereditar poate fi semnalul de alarmă al unei anomalii profunde. Numai după cunoașterea lui exhaustivă se poate stabili cea mai bună metodă de tratare a problemei. Discuțiile cu copilul și supravegherea lui cer o căldură și o sensibilitate deosebite, mult tact.

Copilul trebuie să execute un program variat de mișcări. Pentru a i se verifica mîinile trebuie pus să deschidă ușa, să arunce mingea, să scoată dopuri, să-și ștergă nasul; ca să-i verificăm picioarele trebuie să-l punem să sară într-un picior, să suie o scară, să-și îmbrace pantalonii, să șuteze mingea. Există probe și

pentru vedere: să-și fixeze privirea într-un punct, să privească la microscop închizînd un ochi etc.

În timpul acestor experiențe unii copii acționează cînd ca stîngaci, cînd ca „normali”. O atare comportare arată că avem de-a face cu abateri superficiale de la normă, care pot fi corectate fără efort deosebit. Dar, firește, intervenția cotidiană a maturilor trebuie făcută neslăbind nici o clipă din ochi reacția copilului. Psihologii moderni pun în legătură reeducarea stîngacilor cu primejdia ivirii unor maladii funcționale, cum ar fi pierderea capacității de a scrie, tulburarea vorbirii etc. Este un avertisment de care trebuie să se țină seama. Dar chiar pedagogii care sînt împotriva aplicării metodelor de forță în cazul copiilor stîngaci, fiind partizanii politicii de libertate absolută de acțiune, susțin că totuși o operație cum e scrierea poate fi însușită corect, cu mîna dreaptă, în cursul unui an școlar, fără a dăuna de fel stîngacilor. Nici în acest caz nu trebuie, însă, să uităm de exemplele — e drept, rare — cînd toate eforturile de a-i reeduca pe stîngaci s-au dovedit zadarnice.

M. Kistiakovskaia
Candidată în științe pedagogice

Superlative

CEL MAI MARE stadion acoperit a fost inaugurat în 1962 în orașul Houghton (S.U.A.). Stadionul este destinat meciurilor de fotbal american și base-ball. Diametrul exterior este de 217 metri, înălțimea cupolei de 61,6 m, lungimea deschiderii de 195,7 m. Stadionul are 50 000 de locuri fixe, la care se adaugă 10 000 de scaune suplimentare mobile.

CEL MAI VECHI stadion se află în Grecia, pe malul Alfiolosului. El găzduia în antichitate Jocurile Olimpice. Suprafața dreptunghiulară era înconjurată din toate părțile de valuri de pămînt pe care se instalau circa 45 000 de spectatori. Pentru ca sportivii și publicul să nu sufere de sete, de-a lungul pistei era amenajat un jgheab cu apă de băut. De mai bine

...Și încă un superlativ: Tamara Press, cea mai bună aruncătoare de greutate din lume.

de o sută de ani geologii fac săpături intense, cu intenția de a restaura stadionul, redîndu-i înfățișarea de acum peste două milenii și jumătate.

CEL MAI „ÎNALT” stadion funcționează în Bolivia, în cadrul minei „Casualidad”, situată la o altitudine de 4500 m deasupra nivelului mării. Printre muncitorii minei sînt citeva sute de fotbaliști. Medicii bolivieni socotesc „fotbalul de altitudine” foarte sănătos.

CEL MAI BĂTRÎN sportiv din lume este englezul Joe Dickin, campion al Jocurilor Olimpice din 1908. În 1963, el a cîștigat concursul organizat de clubul de atletism din Sorrey, parcurgînd distanța de 5 mile în 18'39". Dickin și-a devansat rivalii cu... 4 minute!

După finis sportivul de 84 de ani a declarat:

— Acest rezultat e mai bun decît cel pe care l-am obținut cînd aveam 30 de ani.

Iar Thomas Brighton, locuitor al insulei Man din Marea Irlandei, este cel mai bătrîn alpinist. Cînd avea 80 de ani, Brighton urca zilnic pe cel mai înalt pisc de munte din insula sa. În 1960, cînd avea în urma lui o sută de ani bătuți pe mîchie, după o ascensiune obișnuită a mărțurisit că a cam gîfîit.

CEL MAI IUTE om din lume este considerat americanul Robert Hayes. În 1963, Hayes a alergat o sută de yarzi într-un timp care ar echivala cu 9,9 secunde pe suta de metri. La Olimpiada de la Tokio a fost înregistrat cu 10 secunde pe o sută de metri.

La începutul secolului nostru, cel mai rapid om din lume era Thomas Berek (S.U.A.), care deținea recordul pe 100 de metri cu timpul de 12 secunde.

A. Skocinski

GIMNASTICĂ

Un nou complex

În numărul 41, sub titlul „Culturism feminin” am publicat un complex de exerciții de gimnastică cu greutatea indicat de

specialiștii G. Tenno și A. Korșunov, pentru armonia siluetei. Revenim cu un nou complex, care poate fi practicat alternativ cu primul, recomandat de aceiași specialiști.

La început o ușoară încălzire fără greutate. Iată ce veți face:

1 Picioarele depărtate, brațele întinse în lături. Descrieți cu brațele 20 de cercuri într-un sens și 20 în celălalt, mîrînd treptat diametrul lor.

2 Picioarele apropiate, trunchiul aplecat în față în unghi drept. Brațele în lături. Răsuciți trunchiul atîngînd pe rînd virful picioarelor cu mîna de pe aceeași parte. Mina liberă duceți-o în sus, zvicnit. Repetați exercițiul de 30 de ori cu fiecare mîna.

3 Picioarele alăturate, mîinile pe umeri. Fără a schimba poziția corpului, ridicați alternativ cite un picior în lături. Repetați de 20 de ori cu fiecare picior.

Următoarele cinci exerciții cu haltera trebuie executate în trei serii: după ce le faceți de 8—10 ori la rînd, odihniți-vă 1—3 minute și repetați mișcările. Procedați așa de trei ori. Cînd simțiți că în a treia serie puteți executa exercițiul mai mult de 10 ori, măriți greutatea în așa fel încît a opta repetare în ultima (a treia) serie să vă ceară din nou un oarecare efort.

4 Picioarele depărtate, brațele îndoite, halterele în dreptul umerilor. Ținînd corpul drept, ridicați pe rînd halterele sus, cu mîna bine întinsă. Executați exercițiul în același ritm, lin, fără pauze prire.

5 Picioarele ușor depărtate, brațele de-a lungul corpului, cite o halteră în mîna. Lăsați-vă încet pe vine, ținînd spatele drept.

6 Acest exercițiu va fi executat pe o bancă cu fața în sus, picioarele sprijinite pe podea, brațele ridicate. Fără a îndoi brațele, duceți-le cu o mișcare țepănă peste cap la spate, apoi readuceți-le în poziția inițială.

7 Picioarele depărtate, corpul ușor aplecat înainte, brațele în jos. Îndreptînd trunchiul și îndoiindu-vă din mijloc, ridicați cu o mișcare țepănă halterele deasupra capului și duceți-le la spate cît puteți de mult, cu mîinile întinse. Apoi aplecați trunchiul înainte, duceți brațele cu halterele în față — în jos — la spate pînă la refuz. Poziția finală a brațelor trebuie să fie ca a înotătorilor la start. Executați exercițiul lin, evitînd mișcările bruște.

8 Culcați-vă pe burtă, mîinile la spate, picioarele sprijinite pe podea. Duceți brațele în lături, în așa fel ca halterele să fie sub nivelul pieptului.

Următoarele trei exerciții se fac fără greutate și într-o singură serie.

9 Culcați-vă pe podea și ridicați alternativ picioarele îndoite, străduindu-vă să atingeți pieptul.

10 Culcați-vă pe burtă, mîinile la spate, pe șale sau, o variantă mai grea, mîinile la ceafă. Arcuind spatele, ridicați capul și pieptul cît puteți de sus. Repetați de 10 ori.

11 Culcați-vă pe spate, mîinile întinse de-a lungul trunchiului cu palmele în jos, picioarele îndoite, tîlpile sprijinite de podea. Respirați adînc pe nas pînă ce respirația revine la normal.

Exercițiile trebuie făcute de trei ori pe săptămînă, după amiază. Cerința de bază: regularitatea.

În încheiere, am dori să reamintim ce a spus savantul italian Mosso: „Exercițiile fizice pot înlocui o sumedenie de medicamente, dar nici un medicament din lume nu poate înlocui exercițiile fizice”.